

Tổ Chức BCCLA

Tổ Chức Dân Quyền B.C. viết tắt là BCCLA là một tổ chức từ thiện có đăng ký, đặt trụ sở tại Vancouver, British Columbia. Kể từ năm 1962 đến nay, BCCLA đã không ngừng hoạt động để bảo vệ và đẩy mạnh dân quyền ở British Columbia và toàn Canada. Chương trình hoạt động của BCCLA gồm có giáo dục, trợ giúp khiếu nại, cải cách luật pháp và đôi khi tham gia tố tụng. Ngân quỹ hoạt động phần lớn đến từ đóng góp và tài trợ cá nhân. Quý vị có thể liên hệ với chúng tôi để cùng góp phần xây dựng tổ chức này. BCCLA không cung cấp dịch vụ pháp lý cũng như dịch vụ giới thiệu luật sư.

Để Nhận Sách Biếu

Quý vị có thể gửi thư hoặc gọi đến BCCLA để tìm hiểu thêm, đóng góp tiền của, tham gia làm hội viên hoặc xin thêm sách này.

The B.C. Civil Liberties Association
425 – 815 W. Hastings St.
Vancouver, British Columbia
V6C 1B4
604-687-2919
www.bccla.org
info@bccla.org

Phần Dịch Thuật

Tiếng Ả-rập: Riadh Muslih

Tiếng Tây Ban Nha: Rufino Perez de la Sierra

Tiếng Việt: Peter Đình

Điều Hợp Viên: Larry Cohen

Kiểm tra bản dịch: Lubna Abdelrahman, Stephen Bernal, Andres Hannah-Suarez, Andrew Tang, Vũ Thu và Ashraf El-Zanaty

Mục Lục

Phần Giới Thiệu	7
Cảnh Sát và Việc Bắt Giữ	8
Đối Thoại	8
Tạm Giữ	8
Bị Bắt Giữ	9
Lý Do Bắt Giữ	11
Trát Truy Nã	12
Bắt Giam Không Truy Tố Tội Danh	13
<i>Đạo Luật về Sức Khỏe Tâm Thần</i>	13
Tái Xét việc Tạm Giam Giữ vì Lý Do Tâm Thần	14
Gây Rối	15
Say nơi Công Cộng	16
Nói Chuyện với Cảnh Sát	17
Giới Thiệu Bản Thân	17
Quyền Giữ Im Lặng	17
Cảnh Sát Chìm	19
Bị Bảo Vệ hoặc Dân Bắt Giữ	20
Cảnh Sát Hỏi và Điều Tra	21
Luật Sư	23
Khám Xét	24
Khám Người	24
Khám Xe	25
Khám Nhà	27
Khám Nhà Không Có Trát Tòa	27
Khám Nhà Có Trát Tòa	28
Quyền Đối Với Tài Sản	30
Tịch Thu Tài Sản	30
Thử Hơi Thở, Máu và DNA	32
Quyền Khám Xét của Cơ Quan Khác	33
Nhân Viên Bảo Vệ	33
Hải Quan	33
Nhân Viên Hành Pháp Đặc Biệt	35

Sau Khi Bị Bắt Giữ	36
Khám Người	36
Quyền Nói Chuyện với Luật Sư	37
Luật Sư Thường Trực Tòa	38
Legai Aid	39
Thủ Tục Nhận Diện	40
Gia Đình hoặc Bạn Bè Thăm Viếng	41
Cảnh Sát Thả	41
Phiên Tòa Tại Ngoại Hầu Tra	42
Bail (<i>Tiền Thế Chấp Tại Ngoại</i>)	43
Sureties (<i>Người Bảo Chứng</i>)	44
Phiên Tòa Tái Xét việc Tạm Giãm	44
Thiếu Niên và Luật Pháp	45
Không Hợp Tác và Phản Đối	46
Chuẩn Bị Kế Hoạch	46
Những Tội Thông Thường	47
Ghi Nhận Chứng Cứ	48
Cảnh Sát Chụp Hình và Quay Video	48
Đoàn Kết Trong Ngục Tù	49
Luật Chống Khủng Bố	50
Vài Nét về Đạo Luật Chống Khủng Bố	50
Ảnh Hưởng của Đạo Luật Chống Khủng Bố	51
CSIS	52
Vấn Đề Ma Túy và Nghèo Khó	53
Nghề Ăn Xin (Pandhandling)	53
Lảng Vãng (Loitering)	53
Ngủ Ngoài Trời	54
Giới Bán Dâm	55
Trách Nhiệm Cảnh Sát	56
Sử Dụng Tòa Án	56
Thủ Tục Khiếu Nại	56
Số Điện Thoại Quan Trọng	58
Từ Ngữ Luật Pháp Quan Trọng	59
Thẻ Tra Cứu Quyền Bản Thân Có Thể Xé Rời	61

Phân Giới Thiệu

BCCLA là tổ chức hoạt động dân quyền lâu đời và tích cực nhất ở Canada. Với sự tài trợ của tổ chức Law Foundation, chúng tôi đã cho phát hành cuốn sổ tay này để giúp quý vị hiểu biết quyền hạn và trách nhiệm của mình khi làm việc với cảnh sát.

Cảnh sát có trách nhiệm thực thi luật pháp. Quý vị luôn cố gắng giữ thái độ lịch sự và thân thiện. Cảnh sát xứng đáng được tôn trọng và giúp đỡ, nhưng họ cũng phải tôn trọng quyền pháp lý của quý vị.

Nếu rơi vào hoàn cảnh khó xử với cảnh sát, luật sư là người có thể giúp quý vị nắm rõ được sự việc và cách ứng phó. Có những luật sư quý vị có thể tham kiến với lệ phí nhỏ hoặc miễn phí. Xem số điện thoại liên lạc luật sư ở trang 58.

Sách này có thể giúp quý vị dự tính trước tình huống khi gặp cảnh sát và cách ứng phó nếu nhận thấy cảnh sát có những hành động không đúng. Trang 61 có những tấm thẻ dễ xé rời để quý vị tiện mang theo người. Những tấm thẻ này nhắc nhở quý vị những quyền hạn của mình.

CÁCH SỬ DỤNG SÁCH – Hình bóng đèn trong sách này đánh dấu những điều đặc biệt hữu ích hoặc đáng quan tâm. Dấu bảng dừng nằm cạnh những điều vô cùng quan trọng. Dấu bảng nhường đường nhắc nhở quý vị cẩn thận trong trường hợp đó.

NHỮNG ĐIỀU HÌNH LUẬT – Ở cuối mỗi trang, điều Hình Luật liên quan đến đề tài được ghi cạnh từ “CRIMCODE”. Thí dụ “CRIMCODE 135, 136” có nghĩa điều 135, 136 của Bộ Hình Luật là những điều quan trọng. Quý vị có thể tìm thấy sách hình luật ấn bản mới nhất tại hầu hết các thư viện.

TỪ NGỮ PHÁP LÝ – Quý vị có thể không hiểu một số thuật ngữ trong cuốn sách này. Để giúp quý vị, những từ viết nghiêng sẽ được giải thích trong trang 59 và 60.

CHƯƠNG 1

Cảnh Sát và Việc Bắt Giữ

Có ba lý do cảnh sát thường chặn người đi bộ. Mỗi trường hợp quý vị có một quyền khác nhau.

Lý Do 1: Cảnh Sát Chỉ Muốn Bắt Chuyện

Cảnh sát có thể nhả nhận hỏi chuyện để tìm lý do giữ hoặc bắt quý vị. Rất có thể họ đang điều tra sự việc quý vị chứng kiến hoặc biết đến. Có thể họ chỉ muốn bắt chuyện thân mật. Nếu không thích lối hỏi của cảnh sát, quý vị hỏi họ “*Am I free to go?*” (tôi đi được chưa?). Nếu họ trả lời là “yes” (được), quý vị có thể đi. Nếu câu trả lời là “no” (không), có nghĩa là quý vị đang bị *giữ lại* (xem lý do #2).

Lý Do 2: Cảnh Sát Đang Điều Tra Quý Vị (Tạm Giữ)

Nếu hỏi là đã được phép bỏ đi chưa, và câu trả lời là chưa, quý vị có quyền được biết lý do. Trừ trường hợp quá hiển nhiên, cảnh sát phải cho biết lý do vì sao họ giữ quý vị. Nhớ ghi lại những lý do đó nếu cảnh sát cho biết. Ghi số phù hiệu hoặc tên cảnh sát viên để sau này trường hợp có khiếu nại.

Luật Sư Hình Sự Trường Hợp Khẩn

Nếu quý vị bị bắt hoặc bị giữ, hoặc quý vị đang bị cảnh sát điều tra, quý vị có thể liên lạc với luật sư hình sự của *Legal Services Society* (Hội Dịch Vụ Pháp Lý) miễn phí tại số 1-888-978-0050.

Nếu bị tạm giữ nhưng chưa có lệnh bắt, quý vị lúc đó không lái xe và chưa làm gì phạm pháp, quý vị thậm chí không phải khai tên cho cảnh sát. Nếu không muốn nói chuyện, quý vị cho họ biết: “*I want to remain silent*” (Tôi muốn giữ im lặng). Đôi khi, im lặng không trả lời có thể khiến cho khả năng bị bắt giữ hoặc bị phiền phức gia tăng. Quý vị có thể cho cảnh sát biết tên họ và địa chỉ để chứng tỏ quý vị hợp tác với họ.

Khi bị tạm giữ, cảnh sát có quyền *vỗ vào người* quý vị để lần soát khí giới. Họ có thể khám túi xách. Nếu cảnh sát không có lý do chính đáng để giữ quý vị, việc khám xét như thế là bất hợp pháp. Ghi nhớ lại sự việc để tường thuật cho luật sư hoặc để khiếu nại.

Lý Do 3: Cảnh Sát Bắt Giữ Quý Vị

Quý vị sẽ biết khi bị bắt giữ bởi vì cảnh sát sẽ báo cho quý vị biết là có lệnh bắt giữ quý vị (under arrest), hoặc họ sẽ tỏ rõ bằng hành động nắm giữ. Nếu bị bắt giữ, quý vị phải cho họ biết tên và địa chỉ nếu họ hỏi. Quý vị có quyền hỏi lý do mình bị bắt giữ. Cảnh sát phải trả lời ngoại trừ trường hợp quá hiển nhiên – ghi nhớ những điều họ nói để thuật lại cho luật sư.

Bị Giữ

Nếu chưa bị bắt, nhưng bị giữ lại ngoài ý muốn, quý vị nhớ:

- Hỏi lý do tại sao bị giữ.
- Ghi lại số phù hiệu và tên cảnh sát viên.
- Giữ im lặng và cho cảnh sát biết quý vị không muốn trả lời (nếu nhận thấy an toàn). Nên khôn khéo, đôi khi lời giải thích có thể nhanh chóng giải quyết cuộc đối thoại với cảnh sát.

CRIMCODE 495, 129

Cảnh sát có thể thả quý vị ngay kèm theo *giấy báo ra tòa* (appearance notice) ghi rõ ngày giờ và địa điểm ra tòa nếu họ tin rằng quý vị sẽ không trốn tòa, không vi phạm điều luật nào khác và sau khi họ đã nắm chắc tên tuổi của quý vị.

Nếu có lệnh bắt, cảnh sát có thể tiến hành khám xét người và tài sản cá nhân của quý vị (xem chi tiết trang 24). Trong vòng 24 tiếng bị bắt và nếu bị giam, quý vị có quyền được ra trước Quan Tòa hoặc *Thẩm Phán Hòa Giải* (Justice of the Peace) trong thời gian sớm nhất nếu điều kiện cho phép.

Đừng chống cự với cảnh sát nếu họ có lệnh bắt giữ quý vị. Giằng co, đấm, đá, bỏ chạy hoặc có hành động kháng cự nào khác chỉ dẫn đến hậu quả bị truy tố thêm nhiều tội danh. Là người không phải là

hành động kháng cự, nhưng cũng không giúp gì nhiều trong hoàn cảnh của quý vị.

Nếu cần thiết cảnh sát chỉ được dùng sức mạnh ở mức độ cho phép để bắt giữ quý vị hoặc để đảm bảo sự việc được an toàn. Dùng vũ lực quá mức cần thiết được xem như là “quá tay”. Nếu nhận thấy cảnh sát đã quá tay không cần thiết, quý vị có thể làm đơn khiếu

nại hoặc kiện (xem chi tiết trang 56 và 57). Nếu có vết tích trên người, vết cắt, thâm hoặc vết tích nào khác, gặp bác sĩ hoặc nhờ ai chụp lại hình ảnh những vết thương của quý vị. Những ghi nhận của bác sĩ và những bức hình chụp có thể được sử dụng như tang chứng tại phiên xử hoặc hậu thuẫn cho đơn khiếu nại của quý vị. Báo cho luật sư biết về việc cảnh sát đa dùng vũ lực.

CRIMCODE 496, 503, 270, 26

Im Lặng

Cho cảnh sát biết quý vị không muốn trả lời và cần nói chuyện với luật sư. Có thể họ vẫn tiếp tục hỏi, nhưng quý vị không cần phải trả lời (xem trang 17). Sau khi bị bắt, nói chuyện với luật sư trước khi trả lời cảnh sát.

Lý Do Bắt Giữ

Luật pháp quy định, khi bắt giữ người cảnh sát phải có lý do. Cảnh sát chỉ được quyền bắt trong một số trường hợp. Cảnh sát có thể bắt giữ nếu:

1. họ thấy quý vị có hành động phạm pháp;
2. họ có *cơ sở hợp lý* tin rằng quý vị đã phạm pháp hoặc sẽ có hành động phạm tội đại hình hoặc bán (hybrid) đại hình;
3. quý vị đã phạm pháp (luật tỉnh bang và điều luật thành phố) và không chịu cho cảnh sát biết về bản thân và nơi ở của mình;
4. họ có lệnh truy nã quý vị (xem trang 12);
5. họ có căn cứ hợp lý cho rằng quý vị rối loạn tâm thần và nguy hiểm (xem trang 13);
6. quý vị đã gây rối hoặc sắp gây rối trật tự công cộng (xem trang 15);
7. quý vị say rượu hoặc say thuốc nơi công cộng (xem trang 16); hoặc
8. họ có căn cứ hợp lý cho rằng quý vị là kẻ sắp có hành động gây khủng bố (xem trang 50).

Định Nghĩa – 3 Loại Tội Phạm

1. *Tiểu Hình* – Là những loại tội nhẹ nhất và thường có mức phạt thấp nhất.
2. *Bán Đại Hình* – Trường hợp *Công Tố Viên* có thể lựa chọn cách truy tố tội danh ở mức *tiểu hình* hoặc *dại hình* tùy thuộc vào hoàn cảnh của vụ việc
3. *Đại Hình* – Là loại tội phạm nặng nhất, và có mức phạt cao hơn rất nhiều.

CRIMCODE 787, 2

CRIMCODE 495, 496, 497

Đối với những *tội bán đại hình* và *tiểu hình* (xem định nghĩa đóng khung ở trang trước), cảnh sát phải thả quý vị ngay sau khi đã bắt giữ quý vị kèm theo giấy báo ra tòa trừ phi họ:

- không nhận diện được quý vị;
- cần bảo tồn tang chứng vụ việc quý vị bị buộc tội;
- cần ngăn chặn quý vị phạm tội ác hoặc tái phạm; hoặc
- có cơ sở hợp lý tin rằng quý vị sẽ trốn tòa.

Trát Truy Nã

Trát tòa là một tờ giấy có chữ ký của Quan Tòa cho phép cảnh sát thực hiện một điều gì đó. *Trát truy nã* cho lệnh cảnh sát bắt giữ một đối tượng nào đó.

Nếu cảnh sát cho biết là họ có *trát tòa* bắt giữ quý vị, đề nghị họ cho quý vị xem *trát*. Nếu cảnh sát có mang *trát* theo người và hoàn cảnh cho phép, họ phải cho quý vị xem *trát*. Cảnh sát ít khi mang *trát truy nã* theo người – thường họ được thông báo qua hệ thống vi tính của cảnh sát. Nếu không thể trình *trát* trong thời gian thực hiện bắt giữ, cảnh sát phải cho quý vị xem *trát* sau khi quý vị đã bị bắt giữ trong thời gian sớm nhất. Quý vị có quyền được xem *trát* tòa.

Khi đọc *trát* tòa, phải nắm chắc *trát* tòa đó thực sự dành cho quý vị. *Trát* phải:

- có tên hoặc cách mô tả hình dáng của quý vị;
- có lý do vì sao có lệnh bắt quý vị;
- lệnh bắt giữ quý vị; và
- có chữ ký của Quan Tòa hoặc Thẩm Phán Hòa Giải.

Nếu bị bắt do *trát truy nã*, quý vị vẫn có đầy đủ quyền và trách nhiệm như những trường hợp khác. Nghĩa là quý vị có quyền giữ im lặng, có quyền tham kiến luật sư, nhưng phải có trách nhiệm khai tên họ và địa chỉ.

CRIMCODE 514, 29, 511

CHƯƠNG 3

Bắt Giam Không Truy Tố Tội Danh

Đạo Luật Sức Khoẻ Tâm Thần

Theo *Mental Health Act* (Đạo Luật Sức Khoẻ Tâm Thần), cảnh sát có quyền dùng vũ lực buộc quý vị đến bệnh viện để bác sĩ khám nếu họ nghĩ rằng quý vị có những hành động nguy hiểm cho bản thân hoặc cho người khác, và quý vị có những biểu hiện của bệnh tâm thần cần chữa trị. Những biểu hiện đó, hoặc do người khác báo lại – trong đó kể cả người nhà của quý vị, hoặc chính cảnh sát cũng phải nhìn nhận điều đó về quý vị.

Hoặc theo *Mental Health Act*, quý vị có thể bị đưa đến bệnh viện nếu có ai (thông thường là bạn hoặc người thân) yêu cầu Quan Tòa hoặc Thẩm Phán Hòa Giải bắt quý vị phải đi gặp bác sĩ để khám. Họ phải trình bày những lý do cho thấy quý vị có thể gây nguy hiểm cho bản thân hoặc cho người khác. Quý vị bị rối loạn tâm thần và cần được chữa trị. Gây nguy hiểm cho bản thân có nghĩa tâm thần và thể xác của quý vị có thể bị thương tổn nếu không được giữ lại và chữa trị. Nếu tòa quyết định đồng ý, ai cũng có thể bắt quý vị vào viện tâm thần (thường là bệnh viện) để khám.

Nếu bác sĩ khám và cấp giấy chứng nhận quý vị mắc bệnh tâm thần, cần chữa trị và chăm sóc để ngăn ngừa những tổn hại tâm thần cũng như thể xác cho bản thân quý vị và cho người khác, quý vị có

Car 87

Ở Vancouver, cảnh sát thường sử dụng *Car 87* trong những vụ tâm thần khẩn. *Car 87* là xe cảnh sát có y tá hoặc nhân viên y tế về tâm thần đi kèm.

thể bị giữ lại tối đa là 48 tiếng để chữa trị. Nếu chưa vào viện, và có giấy bác sĩ chứng nhận bệnh tình, bất cứ ai cũng có quyền đưa quý vị vào viện tâm thần.

Nếu một bác sĩ khác khám quý vị và đồng ý với quyết định của bác sĩ trước, quý vị có thể bị giữ lại viện tâm thần một tháng trước khi khám lại lần tới. Trẻ em dưới 16 tuổi có thể được đưa đến viện tâm thần nếu cha mẹ hoặc người giám hộ yêu cầu.

Tái Xét Việc Tạm Giám Giữ vì Lý Do Tâm Thần

Lần đầu đến nơi tạm giữ để chữa trị, quý vị sẽ được thông báo về quyền của mình. Quý vị có quyền phản đối lý do giữ quý vị bằng cách yêu cầu có một ủy ban giám định. Ủy ban giám định gồm có ba người có thẩm quyền trả tự do cho quý vị nếu quý vị thuyết phục được họ việc tạm giam giữ quý vị để chữa trị là điều không đúng. Quý vị có quyền có luật sư hay một người nào khác đại diện tại phiên tòa xét xử của ủy ban giám định.

Quý vị hỏi nhân viên xin mẫu đơn yêu cầu được ủy ban giám định tái xét việc giữ quý vị. Sau khi điền và nộp đơn, ủy ban giám định sẽ được triệu tập trong vòng hai tuần.

Quyền Bệnh Nhân Tâm Thần

Nếu muốn biết thêm về quyền của mình khi ra trước ủy ban giám định tình trạng tâm thần, quý vị có thể gọi *B.C. Mental Health Law Program* số 604-525-2615. Họ có thể cử người đến ủng hộ quý vị khi ra trước ủy ban giám định.

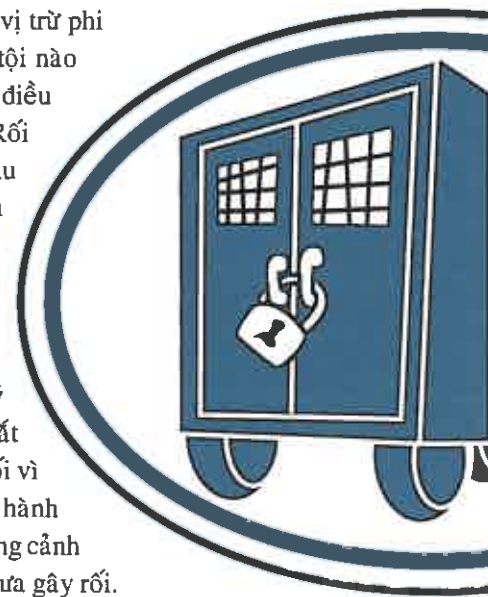
Xem *B.C. Mental Health Act*

Gây Rối

Nếu quý vị gây rối, và hành động gây rối của quý vị có khả năng dẫn đến bạo hành, cảnh sát được phép bắt giữ quý vị căn cứ theo điều 31 của Luật Hình Sự. Thông thường, chỉ quấy rối hoặc gây khó chịu nhưng không bạo hành thì chưa đủ lý do để cảnh sát bắt giữ quý vị.

Thậm chí nếu quý vị bị bắt giữ vì gây rối, tội gây rối cũng không phải là một tội danh cụ thể. Có nghĩa là cảnh sát phải thả sau khi bắt giữ quý vị trừ phi họ dự tính sẽ truy tố quý vị về tội nào khác. Cảnh sát thường sử dụng điều luật *Breach of the Peace* (Gây Rối Trật Tự) để bắt giữ đối tượng sau đó thả ra ở một nơi khác khỏi khu vực có vấn đề. Họ có thể tạm giam quý vị trong một khoảng thời gian ngắn.

Toà Án Phúc Thẩm B.C. (vụ *Hayes v. Thompson*, 1985), có ý kiến rằng cảnh sát có khả năng bắt giữ quý vị trước khi quý vị gây rối vì họ có lý do tin rằng quý vị sắp có hành động gây rối. Điều đó có nghĩa rằng cảnh sát có thể bắt kể cả khi quý vị chưa gây rối.

Trách Nhiệm Cảnh Sát

Nếu cảm thấy bị bắt oan vì tội *Gây Rối Trật Tự*, quý vị nên tham kiến luật sư hoặc làm đơn chính thức khiếu nại cảnh sát (xem chi tiết trang 57).

CRIMCODE 31

Say Nơi Công Cộng

Khu vực công cộng là nơi mọi người lui tới. Những chỗ đó có thể do chính phủ hoặc tư nhân quản lý. Nơi công cộng bao gồm công viên, quán ba, tiệm ăn, khu vực buôn bán, bãi biển hoặc đường phố. Chỗn công cộng không phải là nhà riêng, phòng khách sạn, hoặc nhà bạn bè. Nếu quý vị say ở chỗ công cộng, cảnh sát có thể bắt giữ quý vị theo Điều 91(1), *Offence Act* (Đạo Luật về Phạm Tội). Say có nghĩa là quý vị say rượu hoặc say thuốc, mất khả năng tự chủ và trở thành mối nguy cho bản thân hoặc cho người khác, hoặc quý vị quấy rối trật tự công cộng.

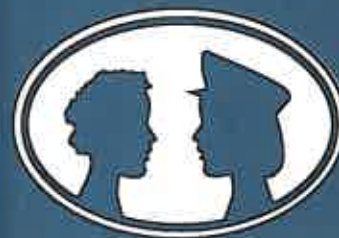
Nếu bị bắt giữ vì tội say nơi công cộng, cảnh sát phải thả nếu quý vị tỉnh lại. Nếu một người thành niên chứng chạc và có trách nhiệm

yêu cầu cảnh sát được trông coi quý vị, cảnh sát cũng phải thả quý vị.

Hiện có một điều luật cho phép cảnh sát cưỡng bách quý vị cai rượu. Tuy nhiên điều luật này cũng hiếm khi được áp dụng.

Quyền của Quý Vị

Điều cần ghi nhớ! Dù có bệnh tâm thần, hoặc say nơi chốn công cộng, hoặc vi phạm trật tự, quý vị vẫn còn có tất cả những quyền, trong đó có quyền nói chuyện với luật sư và quyền giữ im lặng.

Nói Chuyện với Cảnh Sát

Giới Thiệu Bản Thân

Đôi khi cho cảnh sát biết tên họ và địa chỉ cũng là điều tốt, dù quý vị không bắt buộc phải làm như vậy. Nên khôn khéo tùy cơ ứng biến. Phần lớn những trường hợp, căn cứ theo luật pháp, quý vị không bắt buộc phải khai với cảnh sát.

Quý vị chỉ phải cho cảnh sát biết tên họ và địa chỉ nếu:

1. bị bắt;
2. trường hợp đang lái xe. Khách trên xe không bắt buộc phải khai tên họ và địa chỉ cho cảnh sát; hoặc
3. cảnh sát phạt quý vị (vì vi phạm điều luật thành phố hoặc điều luật nào khác) hoặc tổng đạt quý vị *giấy báo ra tòa*.

Quyền Giữ Im Lặng

Quý vị có quyền được giữ im lặng, ngoại trừ phép xã giao lịch sự, tốt nhất là không khai báo điều gì trước khi nói chuyện với luật sư.

Giả Mạo Tên Tuổi

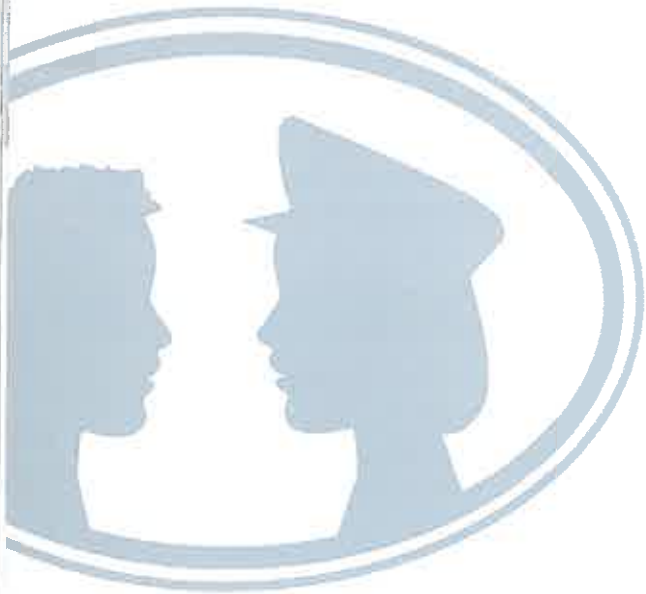
Đừng bao giờ khai giả tên họ và địa chỉ, hoặc mạo tên tuổi với cảnh sát. Quý vị có thể bị truy tố tội danh nghiêm trọng.

Cách nói chuyện với cảnh sát:

1. Lịch sự.
2. Nếu không muốn ở lại, quý vị hỏi họ: “*Am I free to go?*” (Tôi đi được chưa?). Nếu được thì quý vị bỏ đi.
3. Nếu không được phép bỏ đi, quý vị hỏi họ: “*Am I under arrest?*” (Có phải tôi bị bắt giữ không?). Nếu phải, quý vị hỏi họ tại sao.
4. Nếu bị bắt, quý vị nói với họ: “*I want to remain silent. I want to speak to a lawyer*” (Tôi muốn giữ im lặng. Tôi muốn nói chuyện với luật sư). Cho cảnh sát biết tên họ và địa chỉ nếu họ hỏi. Ghi lại số phù hiệu của cảnh sát.
5. Nếu không bị bắt nhưng không được phép bỏ đi, quý vị hỏi họ lý do, và ghi lại số phù hiệu của cảnh sát.

Quý vị có quyền giữ im lặng, ngoại trừ trường hợp phải cho cảnh sát biết tên họ và địa chỉ.

CRIMCODE 129, 403

Cảnh Sát Chìm

Cảnh sát chìm là cảnh sát mặc thường phục và không đóng giữ vai trò cảnh sát. Họ có thể ăn mặc như tù nhân, nếu hoạt động chìm trong nhà giam. Họ có thể ăn mặc như một người vô gia cư hoặc có thể như một nhà doanh nghiệp.

Khi hoạt động chìm, cảnh sát được phép:

- dấu danh tánh, dù quý vị có hỏi thẳng họ bao nhiêu lần là “Ông có phải cảnh sát không?”;
- giấu tên tuổi bản thân, quá khứ, lai lịch – bất cứ điều gì;
- và phạm pháp (trong một số trường hợp).

Cảnh sát chìm không được phép bỏ qua quyền của quý vị.

Làm Lộ Tung Tích Cảnh Sát Chìm

Nếu biết người nào đó là cảnh sát chìm, và báo cho người khác biết, quý vị có thể bị truy tố về tội hình sự.

Quyền Khi Hoạt Động Chìm

Trong thường phục hoặc khi hoạt động chìm, cảnh sát vẫn có đầy đủ quyền lực như một người cảnh sát bình thường, và quyền của quý vị vẫn không hề thay đổi khi làm việc với cảnh sát. Khi bị cảnh sát mặc thường phục hoặc cảnh sát chìm chặn lại, quý vị vẫn có quyền giữ im lặng và quyền được nói chuyện với luật sư.

CRIMCODE 129

Bị Bảo Vệ hoặc Dân Bắt Giữ

Những người không phải cảnh sát như chủ cửa tiệm, nhân viên bảo vệ, chủ nhà hoặc những người dân đi trên phố trong một số trường hợp có thể ra tay bắt giữ người, nhưng họ không có quyền lực bắt giữ người giống như cảnh sát.

Dân chúng cũng giống như nhân viên bảo vệ. Họ chỉ có thể bắt giữ quý vị nếu họ thực sự chứng kiến quý vị phạm *tội đại hình* hoặc *bán đại hình* (xem định nghĩa trang 11), hoặc họ thấy quý vị trốn chạy cảnh sát. Không như cảnh sát, nếu họ chỉ có *cơ sở hợp lý* tin rằng quý vị phạm pháp thì chưa đủ. Những người chủ tài sản, hoặc nhân viên bảo vệ chỉ có thể bắt giữ quý vị nếu họ chứng kiến quý vị

phạm pháp liên quan đến tài sản của họ hoặc tài sản họ bảo vệ.

Những điền chủ có thể đưa ra những quy định bắt quý vị phải tuân theo, khi quý vị ở trong khu vực phần đất của họ. Cơ sở tư nhân bao gồm một trong những chốn công cộng như khu vực buôn bán, cửa hiệu, quán ăn, quán ba. Nếu không tuân theo quy định, chủ quán hoặc nhân

viên bảo vệ có thể yêu cầu quý vị rời khỏi nơi đó. Nếu không tuân theo, quý vị trở thành kẻ vi phạm và họ có thể sử dụng vũ lực hợp lý để buộc quý vị chấp hành.

CRIMCODE 494, 38, 39, 40, 41

Cảnh Sát Hỏi và Điều Tra

Quý vị luôn có quyền giữ im lặng, trừ khi quý vị phải cho cảnh sát biết tên, họ và địa chỉ (xem chi tiết trang 17). Cảnh sát thường hay dùng mẹo để gợi chuyện, kể cả trước và sau khi quý vị bị bắt. Mọi lời khai với cảnh sát hoặc người nào khác dù trên giấy tờ hay không đều có thể dùng để làm chứng cứ buộc tội quý vị. Khi nói chuyện với cảnh sát, nên nhớ không hề có chuyện “ngoài biên bản” (off-the-record).

Trước khi quý vị bị bắt

Nói Chuyện Thân Mật – Cảnh sát có thể nói chuyện “thân mật” để tìm lý do giữ chân quý vị (xem chi tiết trang 8). Lịch sự, nhưng cẩn thận khi nói chuyện với cảnh sát. Nếu lo lắng trước những câu hỏi của cảnh sát, quý vị hỏi họ “*Am I free to go?*” (Tôi đi được chưa?). Nếu họ trả lời được thì quý vị đi. Nếu câu trả lời là không, quý vị đang bị *giữ lại*.

Sau khi quý vị bị bắt

Thêm Nhiều Câu Hỏi – Cảnh sát có thể tiếp tục hỏi quý vị thậm chí sau khi quý vị đã đề nghị xin được nói chuyện với luật sư. Quý vị có thể tiếp tục nhắc lại: “Tôi muốn giữ im lặng. Tôi muốn nói chuyện với luật sư.”

Viết Đơn Khai

Nếu quý vị quyết định viết đơn khai trước khi luật sư đến, quý vị phải yêu cầu được tự viết hoặc đích thân đọc tờ khai trước khi ký để đảm bảo tờ khai được chính xác.

Nói Dối – Cảnh sát được phép nói dối. Họ có thể nói: “Bạn anh đã khai hết rồi,” “Chúng tôi có bằng chứng,” hoặc “Chúng tôi đã biết cả rồi.” Thậm chí nếu bạn của quý vị đã khai hoặc cảnh sát đã có bằng chứng cần thiết, nói chuyện với họ trước khi tham khảo luật sư thường cũng không mấy khi có lợi.

Hăm Dọa – Cảnh sát không được phép hăm dọa quý vị dưới bất cứ hình thức nào. Họ không được phép dọa truy tố quý vị nhiều tội danh hơn nếu không hợp tác, hoặc những tội này sẽ bị nặng hơn. Cho luật sư biết nếu quý vị bị hăm dọa hoặc bị gây cảm giác không yên tâm.

Hứa Hẹn – Cảnh sát không được phép hứa hẹn bất cứ điều gì để thuyết phục quý vị thú tội. Đừng “thỏa thuận” (make deal) với cảnh sát điều gì trước khi nói chuyện với luật sư. Ở B.C., cảnh sát chỉ có thể đề nghị truy tố. Công tố viên là người quyết định truy tố nếu thấy có khả năng kết án đối tượng, và việc truy tố là vì lợi ích chung.

Kiểm Chứng Sự Thật – Cảnh sát chỉ được phép kiểm chứng sự thật với sự cho phép của quý vị. Cảnh sát sẽ không bao giờ thả quý vị chỉ vì quý vị vượt qua cuộc kiểm chứng sự thật. Họ sử dụng những cuộc kiểm chứng không đáng tin cậy này như một phần trong công

cuộc điều tra. Mọi điều quý vị nói ra trong cuộc kiểm chứng đều được chấp nhận làm chứng cứ tại tòa. Tuy nhiên kết quả cuộc kiểm chứng không bao giờ được tòa chấp nhận, dù quý vị đã thất bại trong cuộc kiểm chứng đó.

Đường Giây Pháp Lý Dial-A-Law

Nếu có vấn đề pháp lý cần được giúp đỡ, cơ quan *Legal Services Society* có thể giúp quý vị hiểu rõ hơn về vấn đề của quý vị. Gọi số 604-408-2172 hoặc 1-866-577-2525.

Luật Sư

Luật sư là người có chuyên môn về luật pháp. Họ có thể đảm bảo quý vị được xét xử công bằng và được cảnh sát đối xử đúng đắn. Quan tòa đối xử với luật sư khác hơn so với những người không phải luật sư. Trừ luật sư của quý vị ra, Quan Tòa có thể buộc mọi người phải khai trước tòa những điều quý vị đã nói hoặc làm. Ngoài luật sư của quý vị ra, những gì quý vị kể cho bạn, cho người nhà, nhân viên cố vấn, bạn tù, cảnh sát hoặc bất cứ người nào đều có thể đưa ra làm chứng cứ buộc tội quý vị trước tòa. Tất cả những điều nói riêng với luật sư và không có mặt người thứ ba, sẽ được giữ kín và không đem ra làm chứng cứ tại tòa. Nếu dưới 18 tuổi, các em được phép có người lớn đáng tin cậy đi cùng khi nói chuyện với luật sư.

Đôi khi, nếu quý vị nói chuyện kín với các vị lãnh đạo tôn giáo, như linh mục, mục sư hoặc vị *rabbi* (giáo sĩ Do Thái) và một số những vị khác, có thể tòa cho phép nội dung những cuộc đối thoại đó được giữ kín, nhưng không hoàn toàn bảo đảm. Quý vị nên thận trọng khi quyết định chia sẻ những điều kín giấu với những người này.

Nói Chuyện với Luật Sư

Khi nói chuyện với luật sư ở những nơi có nhiều người nghe, hoặc dùng điện thoại hay bưu điện nhà tù quý vị không nên nói ra những điều quan trọng. Chờ cho đến khi gặp luật sư thì hãy nói.

Khám Xét

Khám Người

Phần lớn những vụ khám xét xảy ra là do người ta đồng ý cho cảnh sát khám. Có thể nhân viên cảnh sát hỏi “Cho phép tôi xem ở trong cái túi xách của quý vị được không?” hoặc “Quý vị có thể xắn tay áo lên được không ạ?” (để kiểm tra dấu kim chích). Quý vị có quyền từ chối và cảnh sát không thể dùng luật pháp đe dọa hoặc ép buộc quý vị. Nếu không được phép, cảnh sát chỉ có thể khám quý vị hoặc đồ đạc của quý vị khi mà:

- Họ có *cơ sở hợp lý* tin rằng quý vị có rượu bia với mục đích sử dụng trái phép, có ma túy hoặc có khí giới.
- Họ *giữ* quý vị để hỏi (xem định nghĩa trang 8). Nếu quý vị tạm giữ, cảnh sát chỉ có thể bị lần soát bên ngoài để khám khí giới. Cảnh sát có thể kiểm tra túi xách của quý vị. Họ không được kiểm tra dấu kim chích hoặc khám ma túy.

Kim Chích

Cho cảnh sát biết quý vị có kim trước khi họ khám. Sớm muộn họ sẽ tìm ra, tốt hơn là tránh gây thương tích cho cảnh sát.

Lột Khám

Cảnh sát chỉ có thể lột khám nếu họ có *chứng cứ hợp lý* tin rằng quý vị có giấu đồ trên người hoặc trong những chỗ kín của cơ thể (xem những ngoại lệ ở trang 32). Những cuộc khám xét như vậy phải do người cùng phái thực hiện. Cảnh sát không được dùng biện pháp lột khám để làm đòn đe dọa.

- Cảnh sát bắt quý vị. Nếu bị cảnh sát bắt, họ có thể khám toàn bộ thân thể và đồ đạc cá nhân của quý vị.

Kháng Cự việc Khám Xét

Không bao giờ chống cự việc khám xét, kể cả khi quý vị cho rằng điều đó bất hợp pháp. Cho họ biết: “*I do not consent to this search.*” (Tôi không đồng ý việc khám xét này). Tham kiến luật sư hoặc làm đơn khiếu nại thay vì chống cự (xem chi tiết trang 57 và 58).

Khám Xe

Khi lái xe quý vị có quyền khác với lúc đi bộ. Khi lái xe, cảnh sát có thể chặn xe quý vị với nhiều lý do, kể cả để kiểm tra xem quý vị có say không. Trường hợp đi bộ, họ cần có lý do để giải thích hành động chặn giữ quý vị. Và không phải chặn xe mà cảnh sát có quyền khám xe quý vị. Cảnh sát chỉ có thể được khám xe nếu:

1. Quý vị cho phép họ khám. Quý vị không bắt buộc phải cho họ khám. Nếu họ hỏi: “Cho tôi xem thùng xe của quý vị được không?” hoặc “Có thể cho tôi xem cái gì trong túi xách của chị được không?”. Quý vị có thể từ chối.
2. Cảnh sát có chứng cứ hợp lý tin rằng quý vị phạm tội hình sự, như say rượu trong khi lái xe hay lái xe nguy hiểm (không kể tội vi phạm giao thông).
3. Quý vị bị bắt giữ.

- Đồ đạc (chai rượu không, giấy cuốn thuốc lá, kim cắt khóa, v.v...), hoặc mùi (ma túy, rượu) trong xe khiến họ nghi ngờ và có *cơ sở hợp lý* để khám xe. Tuổi tác, sắc tộc hoặc giới tính không phải là cơ sở hợp lý.

Nếu dự tính khẳng định quyền của mình, quý vị nên có thái độ lịch sự và hợp tình hợp lý. Quý vị có thể làm dịu tình hình bằng cách hỏi người cảnh sát viên lý do khám xe, hoặc giải thích lý do tại sao quý vị không muốn cho khám xe.

Máy Thử Hơi Thở

Cảnh sát có thể yêu cầu quý vị thổi vào máy thử hơi thở để xác định quý vị đã lái xe trong tình trạng say rượu hay không.

Nếu từ chối thổi vào máy, quý vị có thể bị truy tố vào tội khác nghiêm trọng không kèm tội lái xe say rượu. Xem trang 32 để biết thêm về máy thử hơi thở.

CRIMCODE 254

CHƯƠNG 7

Khám Nhà

Tại nhà, quyền riêng tư cá nhân của quý vị là quan trọng hàng đầu. Cảnh sát phải có lý do hết sức chính đáng để khám nơi ở của quý vị. Phần lớn, cảnh sát không được phép khám nhà ở của quý vị nếu không có *trát* khám nhà của tòa. Trát khám nhà là văn kiện có chữ ký của Quan Tòa hoặc *Thẩm Phán Hòa Giải* cho phép cảnh sát khám xét căn nhà đó.

Khám Nhà Không Có Trát Tòa

Có năm trường hợp cảnh sát có thể khám nhà mà không có trát tòa:

- Trường hợp họ xin phép, và quý vị trả lời: “Được.”
- Cảnh sát đuổi bắt người chạy vào nhà quý vị. Cảnh sát phải cho biết mục đích khám xét và xin phép quý vị cho vào. Nếu quý vị không cho họ vẫn có thể vào được.
- Trong nhà có ai bị nguy cấp (chẳng hạn, cảnh sát nhận được cú gọi 911 từ nhà đó).
- Cảnh sát có lý do tin rằng tang chứng tội phạm đang bị hủy xóa.
- Quý vị hay người nào đó bị bắt giữ tại nhà mình. Cảnh sát có thể khám quanh khu vực nơi phát hiện người bị bắt giữ. Nếu có người bị bắt tại nhà đó, cảnh sát có thể khám nhà để truy tìm những người khác có thể còn lẩn trốn nhằm bảo tồn tang chứng cho đến khi nhận được trát tòa.

CRIMCODE 487, 487.11

Khám Nhà có Trát Tòa

Nói tóm lại, cảnh sát phải gõ cửa trước khi vào nhà và phải cho quý vị xem trát khám nhà để có thể vào nhà quý vị. Họ có thể sẽ không gõ cửa nếu họ nghĩ rằng trong nhà có khí giới, hoặc tin rằng quý vị sẽ hủy xóa tang chứng trước khi họ có thể vào nhà. Nếu có cơ hội đọc trát, quý vị nhớ đọc kỹ. Trát khám nhà phải có phần:

- giải thích lý do cảnh sát khám nhà;
- có chữ ký của Quan Tòa hoặc Thẩm Phán Hòa Giải;
- giới hạn thời gian cảnh sát có thể sử dụng trát; và
- địa chỉ chính xác nơi khám xét.

Nếu một trong bốn điều nói trên không có trong trát khám nhà, hoặc trát đã hết hạn, quý vị có thể cho cảnh sát biết là họ không thể khám xét nhà quý vị. Tên của quý vị hoặc tên người chủ nhà không cần phải có trong trát.

Ngoại trừ trát có điều quy định rõ ràng, có những “trường hợp bất

thường” mà cảnh sát phải khám nhà trong ngày. Quý vị không cần phải có mặt khi họ khám nhà. Nếu quý vị không có mặt tại nhà, trát phải được dán ở một nơi dễ thấy. Sau khi khám xong, trát hết hạn. Trong trường hợp đó, cảnh sát không

thể ở lại hoặc quay lại nhà để khám tiếp nếu không có trát khác của tòa.

Khám Nhà Trái Phép

Nếu cảnh sát khám nhà mà không có trát, và khám trong tình trạng không như trang 24-25, việc khám xét có khả năng là bất hợp pháp. Đừng kháng cự – quý vị sẽ bị bắt hoặc bị khống chế. Nói rõ “*I do not consent to this search,*” (Tôi không đồng ý cho khám nhà). Hỏi số phù hiệu hoặc tên cảnh sát viên, và gọi luật sư đến giúp.

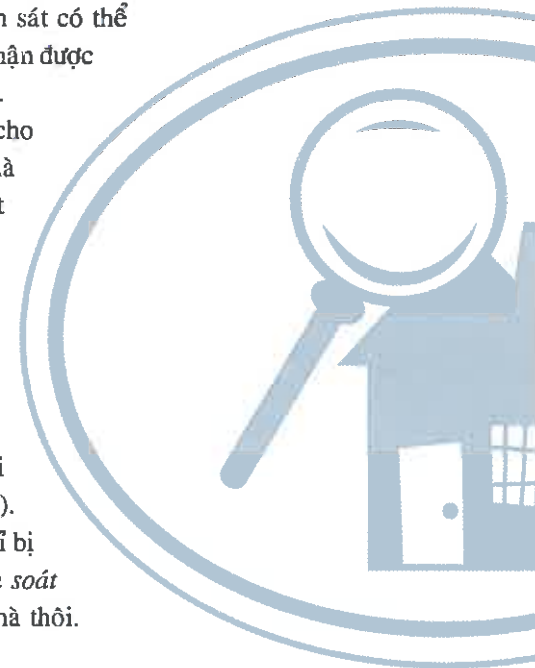

CRIMCODE 487, 488, 489

Nếu từ chối không cho cảnh sát vào nhà, họ có thể đẩy cửa vào nhà quý vị một cách hợp pháp nếu có trát khám nhà hợp lệ hoặc có lý do để khám (xem giải thích khi nào cảnh sát có thể hợp pháp khám nhà ở trang 24-25). Nếu trong trát có điều không chính xác, cảnh sát có thể đợi ngoài cửa cho đến khi nhận được trát với thông tin chính xác.

Gọi luật sư nếu quý vị cho rằng cảnh sát đã khám nhà quý vị bất hợp pháp. Luật sư có thể cho quý vị biết cảnh sát đã khám nhà bất hợp pháp hay không.

Nên nhớ, cảnh sát phải bắt hoặc giữ quý vị, họ mới có thể khám người quý vị một cách hợp pháp (xem chi tiết trong trang 8, 9, 10 và 32). Nếu không bị bắt, nhưng chỉ bị giữ, cảnh sát chỉ có thể lần soát khám phía ngoài quần áo mà thôi.

Trả Lời Cảnh Sát

Cảnh sát được phép khám nhà quý vị không có nghĩa là quý vị hoặc người nào khác trong nhà phải trả lời những câu hỏi của họ. Quý vị vẫn có quyền giữ im lặng và quyền nói chuyện với luật sư.

Quyền Đối Với Tài Sản

Tịch Thu Tài Sản

Nếu cảnh sát “tịch thu” tài sản của quý vị tức là họ đã lấy đi tài sản ấy. Cảnh sát chỉ có thể lấy đi tài sản đó nếu họ tin rằng số tài sản ít nhiều có dính líu với hành vi phạm pháp.

Cảnh sát có thể lấy đi tài sản đó nếu như nó đã được mua bằng tiền phạm pháp (kể cả nếu quý vị không biết) hoặc quý vị đã sử dụng tài sản đó trong lúc thi hành tội ác, hoặc làm chủ những tài sản đã là phạm pháp. Họ có thể lấy tài sản để làm tang vật, như máy quay video, băng hình, hình ảnh hoặc bất cứ thứ gì để chứng minh vụ việc. Nếu quý vị uống rượu bia nơi công cộng, trong quán ăn hoặc trong quán ba không có giấy phép bán rượu bia, cảnh sát có thể tịch thu rượu bia của quý vị. Cảnh sát cũng có thể tịch

thu rượu bia chưa khai nếu họ có *cơ sở hợp lý* để tin rằng quý vị sẽ sử dụng rượu bia đó vào mục đích bất hợp pháp (như dùng để uống nơi công cộng).

Một khi những tài sản này không còn sử dụng để làm tang vật nữa, tòa sẽ ra lệnh trao trả chúng lại cho chủ cũ. Còn những tài sản bất hợp pháp thì có thể bị tiêu hủy và sẽ không được trả lại cho

quý vị, dù rằng quý vị không bị truy tố. Nên liên lạc với luật sư nếu cảnh sát không trao trả tài sản sở hữu hợp pháp lại cho quý vị.

Nếu bị kết tội theo đạo luật *Liquor Control and Licensing Act* (Quản Lý và Cấp Giấy Phép Bia Rượu), số rượu bia đó sẽ không được trả lại cho quý vị. Quý vị bị kết tội nếu nhận giấy phạt mà không ra tòa để tranh tụng. Nếu cảnh sát tịch thu số rượu bia của quý vị mà không cấp giấy phạt, quý vị có thể được bồi thường hoặc trả lại. Viết thư cho tổng giám đốc *Liquor Control and Licensing Branch* (Ủy Ban Quản Lý và Cấp Giấy Phép Bia Rượu) trong thời hạn 30 ngày đòi bồi hoàn. Nhớ ghi rõ mọi chi tiết sự việc nếu được.

Attn: General Manager
Liquor Control and Licensing Branch
PO Box 9292 Station Provincial
Government
Victoria, British Columbia
V8W 9J8

Hình Chụp

Trong cuộc điều tra cảnh sát có thể chụp hình hoặc quay video quý vị, nhưng quý vị không bắt buộc phải hợp tác với họ bằng cách đứng yên hoặc cho thấy mặt trừ phi quý vị bị bắt giữ (xem chi tiết trang 40). Nhớ cẩn thận: trốn chạy ống kính cảnh sát chỉ tạo cho họ có lý do chính đáng tạm giữ quý vị một cách hợp pháp. Quý vị chỉ cần quay mình và bỏ đi.

CRIMCODE 487.04, 487.05, 487.06, 487.07, 487.08, 487.09

CRIMCODE 490, 491, 491.1, 117

Thử Hơi Thở, Máu và DNA

Luật pháp Canada bảo vệ quý vị khỏi bị cảnh sát vi phạm thân thể. Cảnh sát không bao giờ được phép lấy máu, tóc từ thân thể của quý vị để phân tích nếu quý vị không đồng ý hoặc nếu không có *trát* của Quan Tòa. Tuy nhiên, cảnh sát không cần có *trát* để thu thập những đồ vật có khả năng chứa DNA của quý vị, như tóc, giấy lau hoặc bông băng trong thùng rác của quý vị.

Quan Tòa sẽ cấp cho cảnh sát *trát* lấy mẫu DNA trên thân thể quý vị nếu họ có thể thuyết phục được Quan Tòa là họ hội đủ hai điều kiện sau đây.

1. họ có *cơ sở hợp lý* tin rằng quý vị đã tham gia vào một vụ án đại hình nghiêm trọng, bao gồm những tội như giết người, cưỡng dâm, đốt nhà hoặc hiếp dâm; và
2. chứng cứ DNA trực tiếp buộc tội hoặc minh chứng sự vô tội của quý vị.

Nếu cảnh sát nghi quý vị lái xe, tàu hoặc phương tiện cơ động trong lúc say, cảnh sát có quyền yêu cầu quý vị thử hơi thở. Hơi thở được đưa vào một “dụng cụ lọc” thường đặt tại bên đường. Nếu từ chối, quý vị có thể bị buộc vào tội không hợp tác, nghiêm trọng không kém gì tội lái xe say rượu.

Bình thường, kết quả xét nghiệm hơi thở riêng thôi chưa đủ chứng cứ để truy tố tội quý vị lái xe say rượu, tuy nhiên nó cho phép cảnh sát có cơ sở hợp lý để tin rằng khả năng lái xe quý vị đã bị suy kém. Cảnh sát có quyền bắt quý vị thử hơi thở hoặc thử máu. Nếu một trong hai kết quả xét nghiệm cho thấy hàm lượng cồn trong máu của quý vị lớn hơn 0.80 mi-li-gam/lít máu, cảnh sát có thể truy tố quý vị tội lái xe say rượu. Cảnh sát có thể không dùng những mẫu xét nghiệm đó để dùng làm chứng cứ DNA. Nói chuyện với luật sư trước khi cho phép cảnh sát lấy máu, tóc hoặc dùng cây bông gòn quẹt lấy mẫu DNA trong miệng của quý vị.

CRIM CODE 487.05 và tiếp theo

Quyền Khám Xét của Cơ Quan Khác

Nhân Viên Bảo Vệ

Nhân viên bảo vệ chỉ có quyền khám như mọi người bình thường khác. Họ chỉ có thể khám quý vị nếu được quý vị đồng ý hoặc khi quý vị đã bị bắt (xem trang 20 trong trường hợp không phải cảnh sát bắt giữ). Nếu bị nhân viên bảo vệ giữ, ngoại trừ *võ người* lần soát phía ngoài để khám khí giới, mọi hành vi khám xét khác đều bất hợp pháp. Trường hợp bị nhân viên bảo vệ khám xét mà không có sự đồng ý, liên lạc với luật sư hoặc Tổ Chức Dân Quyền B.C.

Hải Quan

Là người bảo vệ biên thùy, nhân viên Hải Quan được phép đặc quyền khám xét. Khác với cảnh sát, chỉ “nghi ngờ” thôi họ cũng có thể khám xe, túi xách, túi áo quần hoặc *võ người* lần soát mà không cần có cơ sở hợp lý.

Nếu không vừa ý với thái độ ăn nói hoặc hành xử của nhân viên Hải Quan Canada, hoặc Mỹ khiếu nại với người Giám Thị.

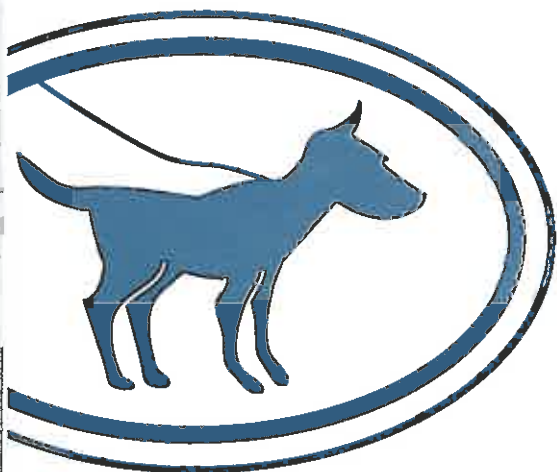
Hải Quan Canada phải tuân theo *Charter of Rights and Freedoms* (Quyền Hiến Chương và Tự Do). Điều đó có nghĩa là lột khám chỉ có thể được thực hiện trường hợp nhân viên Hải Quan có cơ sở hợp lý tin rằng có đồ giấu trên người hoặc trong những chỗ kín của cơ thể. Hải Quan Hoa Kỳ phải có sự “nghi ngờ hợp lý” để có thể khám xét sâu hơn lớp ngoài quần áo.

Nếu Hải Quan Canada muốn lột quần áo quý vị để khám, quý vị có quyền đưa sự việc ra trước vị *Thẩm Phán Hòa Giải* hoặc *Chief Officer* (Trưởng Phòng Hải Quan) để xét xử. Quý vị có thể đề nghị xin nói chuyện với luật sư trước phiên xử. Muốn khám xét quý vị nhân viên hải quan phải thuyết phục vị *Thẩm Phán Hòa Giải* hoặc *Trưởng Phòng Hải Quan* là họ có lý do chính đáng để làm điều đó.

Nếu không có lý do chính đáng, vị Quan Tòa sẽ yêu cầu Hải Quan trả quý vị. Ở bên Mỹ quý vị cũng có quyền có luật sư trước khi bị khám sâu hơn mức lần soát bên ngoài quần áo.

Khi mang hàng qua biên giới mà không thành thật khai báo với Hải Quan Canada hoặc Mỹ, họ có thể tịch thu hàng hóa của quý vị. Họ có thể trưng dụng hẳn hoặc quý vị có thể phải nộp phạt. Nếu giữ đồ của quý vị, họ phải cấp biên nhận trong đó có phần hướng dẫn cách lấy lại đồ.

Nhân viên Hải Quan phải tuân theo thủ tục bắt giữ không khác gì cảnh sát. Quý vị có quyền giữ im lặng và có quyền nói chuyện với luật sư nếu bị bắt giữ tại biên giới.

Xem *Customs Act and Canada Customs and Revenue Agency Act*

Nhân Viên Hành Pháp Đặc Biệt

Nhiều cơ quan như bộ giao thông, công ty đường sắt, và các bộ quản lý môi trường có nhân viên có quyền thực thi luật pháp riêng. Nhân viên cảnh sát đặc nhiệm có tên là *special provincial constables* hoặc *Designated Law Enforcement Units* (Đơn Vị Hành Pháp Chuyên Trách viết tắt là DLEU) hoạt động trong phạm vi *B.C. Police Act* (Đạo Luật Kiểm Soát của B.C.). Họ có quyền lực như cảnh sát thường, nhưng chỉ có trách nhiệm cưỡng bức thực thi những điều luật liên quan tới quyền lợi chủ nhân hoặc bao vệ tài sản chủ nhân.

Nhiều cơ quan nhà nước có những quyền kiểm tra việc ra vào, khám xét, tịch thu, và *tạm giữ*. Những tổ chức này có thể có những phương thức hoạt động tương tự như cảnh sát. Để tìm hiểu về quyền lực của các cơ quan khác, xem số điện thoại trong những trang màu xanh (Government page) của cuốn danh bạ điện thoại. Quý vị cũng có thể tham kiến luật sư. Xem trang 52 để tìm hiểu về CSIS (Cơ Quan Phản Gián Canada).

Khiếu nại *special provincial constable* và DLEU

Thủ tục khiếu nại
Special Provincial Constables hoặc
DLEU khác hơn so với cảnh sát
thường. Liên lạc Văn Phòng *B.C. Police
Complaint Commissioner* (Cao Ủy về Khiếu Nại Cảnh
Sát B.C) để nhờ giúp đỡ tại số 604-660-2385 hoặc
1-800-663-7867, hoặc gọi cơ quan hữu quan hỏi
cách thức khiếu nại.

Xem *B.C. Police Act*

Sau Khi Bị Bắt Giữ

Quý vị vẫn có quyền giữ im lặng và nói chuyện với luật sư thậm chí sau khi đã bị bắt. Phần này cho quý vị biết những điều xảy ra sau khi bị cảnh sát bắt giữ.

Khám Người

Sau khi quý vị bị bắt, cảnh sát có thể khám xét quần áo, túi xách hoặc xe quý vị để tìm đồ vật hoặc khí giới có khả năng được sử dụng để hại bản thân hoặc hại người khác, hoặc dùng để tẩu thoát. Họ có thể tìm kiếm mọi thứ bất hợp pháp hoặc mọi chứng cứ buộc tội quý vị vào những điều luật khác.

Thông thường, nếu mới bị bắt, quý vị sẽ bị dẫn vào nơi tạm giam của cảnh sát trước khi ra tòa. Họ có thể tạm giam quý vị tại nhà giam tòa án hoặc trong trường hợp hi hữu, tại trại tạm giam (*remand center*). Trước hoặc sau khi đưa quý vị vào nhà giam, cảnh sát sẽ tạm giữ mọi đồ đạc tùy thân của quý vị. Quý vị sẽ ký vào danh sách đồ đạc cảnh sát tịch thu. Nhớ xem danh sách có đầy đủ không. Đừng ký nếu không đầy đủ.

Nếu bị nhốt tại nhà giam cảnh sát (thường là những vụ *say rượu nơi công cộng* hoặc những tội không nghiêm trọng, những vụ bị nhốt dưới 24 tiếng), cảnh sát không có quyền lột khám quý vị.

Nếu bị đưa đến trại tạm giam, quý vị có thể phải mặc quần áo tù. Nhân viên quản giáo có thể lột khám nếu quý vị sẽ tiếp xúc với các tù nhân khác. Việc lột khám phải do người cùng phái thực hiện. Nếu cảm thấy bị khám xét không đúng, cho nhân viên và mọi người có khả năng là nhân chứng biết. Mặc dù cảnh sát hoặc quản giáo nhà giam có quyền lột khám, họ không được phép khám những chỗ kín cơ thể nếu không có *cơ sở hợp lý*.

Xem *Canadian Charter of Rights and Freedoms*

Quyền Nói Chuyện với Luật Sư

Quý vị có quyền nói chuyện với luật sư trong thời gian sớm nhất nếu được. Cảnh sát sẽ cho quý vị sử dụng điện thoại. Nếu cần thiết thật sự để nói chuyện với luật sư, quý vị có thể sử dụng điện thoại bao nhiêu lần cũng được. Tại chỗ máy điện thoại có dán những số điện của *lawyer referral service* (dịch vụ giới thiệu luật sư) và *legal aid* (xem trang 39 để tìm hiểu về dịch vụ pháp lý *legal aid*). Luật sư sẽ là người giúp đảm bảo quyền của quý vị được tôn trọng và quý vị sẽ được xét xử công bằng.

Nhớ khi gọi điện từ nhà tù, cảnh sát có thể lắng nghe quý vị nói chuyện. Cho luật sư biết tội danh và nơi quý vị bị giam giữ. Cố gắng bố trí gặp luật sư trước khi ra tòa. Mọi điều nói riêng với luật sư đều được giữ kín, và sẽ không được tiết lộ trước tòa nếu quý vị không đồng ý. Chỗ điện thoại nhà tù không phải là nơi nói chuyện kín đáo.

Thông Dịch Viên

Xin thông dịch viên nếu quý vị kém tiếng Anh và cần nắm rõ vấn đề hơn. Quý vị không có quyền có thông dịch viên lúc cảnh sát thẩm vấn, nhưng có thể họ cũng có thông dịch viên cho quý vị. Nhớ là, quý vị có quyền giữ im lặng và quyền có luật sư. Mỗi lần ra tòa, quý vị đều có quyền có thông dịch viên. Nếu cần thuê thông dịch viên, gọi số 1-877-475-6777, MOSAIC có thể kiếm thông dịch viên cho quý vị bất cứ lúc nào.

CRIMCODE 488.1 và xem *Canadian Charter of Rights and Freedoms*

Luật Sư Thường Trực Tòa

Nếu chưa thuê được luật sư, hoặc nếu không biết gọi ai, quý vị cũng không phải hoảng. Khi ra tòa sẽ có luật sư thường trực tại đó có thể giúp quý vị. *Duty Counsel* là vị luật sư thường trực đó. Vị luật sư này sẽ giúp giải thích cho Quan Tòa ý định giải quyết vụ việc của quý vị.

Nếu quý vị muốn thuê luật sư hoặc xin luật sư *legal aid*, trình bày với *Duty Counsel* và người đó sẽ trình lại cho Tòa. Vị luật sư đó có thể tìm giúp quý vị địa chỉ hoặc số điện thoại để kiếm luật sư hoặc xin *legal aid*.

Luật sư thường trực có thể giúp quý vị:

- ấn định ngày ra xét xử (xem chi tiết trang 42);
- xin Quan Tòa cho quý vị hưởng *tại ngoại* hoặc tạm tha có điều kiện (xem chi tiết trang 43);
- nhận tội và xin Quan Tòa khoan hồng giảm án cho quý vị;
- xem xét điều kiện tham dự *chương trình miễn hình phạt* (xem ghi chú phía dưới).

Chương Trình Miễn Hình Phạt

Diversion Programs (chương trình miễn hình phạt) quy định đối với những người phạm pháp phải có trách nhiệm tham gia vào dịch vụ hoặc các sinh hoạt cộng đồng. Nếu lần đầu phạm tội và ít có khả năng tái phạm, quý vị có thể được nhận vào chương trình đó. Nếu được chấp nhận, *Công Tố Viên* sẽ không buộc tội hoặc nếu đã bị buộc tội, họ sẽ không tiếp tục truy tố tội quý vị. Và nếu hoàn tất chương trình này quý vị sẽ được miễn truy tố hình sự, tránh được tiến trình xử án và không bị kết án. Hỏi luật sư riêng hoặc *Duty Counsel* để biết thêm chi tiết.

CRIMCODE 717

Legal Aid

Nếu không có khả năng thuê luật sư, quý vị có thể xin *legal aid* (trợ giúp pháp lý). Nếu được chấp nhận *legal aid*, chính phủ sẽ đài thọ luật sư cho quý vị. Quy định hưởng *legal aid* mỗi tỉnh bang mỗi khác.

Ở tỉnh B.C., để làm đơn xin *legal aid*, quý vị cần gọi cho văn phòng *Legal Services Society* (Hội Dịch Vụ Pháp Lý) trong khu vực. Nếu ở trong tù, gọi văn phòng *Legal Services Society* miễn phí, và khi máy nhắn tin trả lời quý vị lần lượt lựa chọn những điều dành cho tù nhân. Nếu ra trước tòa trước khi xin *legal aid*, trình cho Quan Tòa hoặc *Duty Counsel* ý định xin *legal aid* của quý vị.

Không phải ai cũng được hưởng *legal aid*. Để đủ điều kiện, quý vị phải có:

1. vấn đề nằm trong quy định của *legal aid*;
2. mức thu nhập rất thấp; và
3. không còn cách nào khác để được giúp đỡ.

Những vấn đề thuộc quy định của *legal aid* ở B.C. bao gồm: những tội hình sự có khả năng lãnh án tù, một số vấn đề gia đình nghiêm trọng (hành hung, gây nguy hiểm cho trẻ em), trục xuất, và một số những vấn đề khác. *Legal Services Society* sẽ cho quý vị biết nếu vấn đề của quý vị thuộc quy định của hội. Nếu thu nhập của quý vị cao hơn mức tiền trợ cấp xã hội (welfare), quý vị có thể phải trả một phần. Nếu xin *legal aid* và bị khước từ, quý vị có thể khiếu nại quyết định đó. Hỏi đơn xin khiếu nại tại văn phòng *Legal Services Society*.

Số Điện Thoại Legal Aid

Số điện thoại văn phòng *Legal Services Society* của Vancouver là 604-601-6300. Hội sẽ trả chi phí điện thoại.

Thủ Tục Nhận Diện

Nếu bị truy tố tội *đại hình* hoặc *bán đại hình*, hoặc nếu bị kết án tội *đại hình*, hoặc nếu bị bắt giữ theo điều luật của đạo luật *Extradition Act* (Luật Dẫn Độ) hoặc *Security of Information Act* (Luật An Ninh Thông Tin) trước kia gọi là *Official Secrets Act* (Luật Bí Mật Quốc Gia), cảnh sát có quyền chụp hình, lăn dấu tay, đo chiều cao. Trong những trường hợp khác, họ cần có sự đồng ý của quý vị và quý vị có quyền từ chối.

Nếu bị lăn tay hoặc chụp hình, nhưng không bị kết tội, quý vị có thể yêu cầu cảnh sát hủy bỏ những bản in dấu tay và hình chụp của quý vị trong hồ sơ cảnh sát. Quyết định mới đây của Tòa Phúc Thẩm Ontario (vụ *R. v. Dore*, 2002) có ý kiến cho rằng cảnh sát có thể phải hủy bỏ bản in dấu tay nếu quý vị yêu cầu mà không được tính dịch vụ phí.

Nếu quý vị được ra tù, trát hoặc *giấy báo ra tòa* có thể có phần thông báo ngày đi lăn tay. Dù cảm thấy cảnh sát không có quyền lấy dấu tay, quý vị cũng đừng bỏ qua. Nếu quý vị bỏ qua, *trát truy nã* có thể được ban ra để truy bắt quý vị và quý vị có thể truy tố thêm nhiều tội danh khác. Thay vì bỏ qua, quý vị nên nói chuyện với luật sư.

Cảnh Sát có thể yêu cầu quý vị đứng xếp hàng ngang để nhận diện. Quý vị có quyền có luật sư hiện diện trong trường hợp này. Quý vị có quyền từ chối không chịu xếp hàng. Đôi khi cảnh sát có thể bố trí cho nhân chứng xem mặt mà quý vị không hề hay biết hoặc không có sự chấp thuận của quý vị.

Gia Đình hoặc Bạn Bè Thăm Viếng

Bạn bè, thân nhân thường chỉ được đến thăm sau phiên tòa xét xử việc *tại ngoại* (xem trang 42). Mặc dù không có quyền gọi điện cho gia đình hoặc bạn bè, cảnh sát có thể đồng ý cho quý vị gọi để cho biết hiện trạng nơi ở hoặc để tìm kiếm sự giúp đỡ quý vị cần.

Khi gọi điện thoại hoặc lúc gia đình hay bạn bè đến thăm, nhớ cẩn thận lời nói. Cảnh Sát có thể lắng nghe. Những điều quý vị nói với gia đình hoặc bạn bè không phải là điều được phép giữ kín. Những điều đó có thể được đưa ra làm chứng cứ truy tố quý vị tại tòa. Nếu không được trả tự do và phải bị giữ tại *trại tạm giam* trước ngày xét xử, quý vị sẽ được phép có người thăm theo hẹn. Luật sư của quý vị có thể cho biết cách bố trí việc thăm viếng.

Liên Lạc Gia Đình và Bạn Bè

Điền ký vào đơn khai của cảnh sát để được gặp gia đình hoặc bạn bè. Quý vị có thể nhờ luật sư *nhận lại*. Những lời khai trong đơn sẽ được dùng làm chứng cứ để truy tố quý vị tại tòa.

Cảnh Sát Thả

Sau khi bị bắt giữ, cảnh sát có thể thả quý vị ra bất cứ lúc nào. Họ có thể thả mà không buộc tội nào. Dù được thả ra và không bị buộc tội, cảnh sát vẫn có thể gửi trát tới sau hoặc bắt quý vị lại vào tội cũ nếu họ có thêm chứng cứ. Trát là một tờ lệnh yêu cầu quý vị ra tòa vào một ngày nào đó để nghe phán xử.

Cảnh Sát có thể đưa cho quý vị *giấy báo ra tòa* hoặc một tờ *giấy* trong đó quý vị cam kết sẽ ra tòa. *Giấy báo ra tòa* thông báo ngày giờ quý vị phải có mặt tại tòa. Nó có thể có phần thông báo ngày lăn tay tại đồn cảnh sát. Nhớ đọc kỹ và có mặt vào ngày giờ quy định.

Nếu vắng mặt ngày lấy dấu tay hoặc ngày xét xử, quý vị có thể bị bắt và tạm giam cho đến ngày xét xử, và việc vắng mặt đó có thể bị tính thêm một tội danh khác. Phần lớn những người, do bị khám xét bất hợp pháp hoặc do cảnh sát có những hành vi không đúng, sẽ

CRIMCODE 145, 501, 502, 510

thắng kiện nhưng vẫn phải mang bản án bởi vì họ bị buộc tội không đến dự phiên xử (gọi là “trốn tòa”). Nếu không ra tòa, quý vị cũng không được tham dự *chương trình miễn hình phạt* (xem trang 38).

Nếu cảnh sát thả quý vị, họ có thể có những điều kiện tạm tha mà quý vị phải tuân theo. Nếu nghĩ rằng những điều kiện tạm tha của cảnh sát quá nghiêm ngặt, quý vị có thể đợi cho đến ngày ra tòa để Quan Tòa ra điều kiện tạm tha. Nếu sống ở ngoài B.C., cảnh sát có thể yêu cầu quý vị đặt tiền thế chấp tương tự như tiền thế chấp *tại ngoại* (bail) để đảm bảo quý vị không trốn tòa.

Phiên Tòa Tại Ngoại Hầu Tra

Nếu trong vòng 24 tiếng mà không được thả ra, cảnh sát phải đưa quý vị ra tòa để dự phiên tòa *tại ngoại hầu tra* (show-cause hearing) để giải thích lý do tại sao họ đã không thả quý vị, và để ấn định ngày xử quý vị. Nếu không có luật sư, sẽ có luật sư thường trực tại tòa giúp quý vị.

Nếu như đến lúc đó, quý vị vẫn chưa liên lạc được luật sư, giải thích cho Quan Tòa biết vì sao quý vị chưa làm điều đó. Quan Tòa có thể cho phép quý vị thời gian tìm luật sư. Luật sư thường trực có thể sẽ giúp quý vị trình lên Quan Tòa, và đồng thời cũng có thể giúp quý vị tìm luật sư hoặc xin *legal aid*.

Trong phiên xử tại ngoại hầu tra, Quan Tòa sẽ xem xét quyết định có nên tạm thả quý vị hay không. Quan Tòa có thể thả nếu quý vị hứa trở lại tòa để dự phiên xét xử. Quan Tòa có thể đưa ra những quy định quý vị phải tuân theo sau khi được thả ra. Có thể có những quy định cấm quý vị không được tiếp xúc với người nào đó, giới nghiêm, cấm rượu bia, cấm đi lại một số nơi hoặc bất cứ quy định nào mà Quan Tòa nhận thấy cần thiết để giúp quý vị tránh phạm pháp trước khi đến ngày ra xử. Luật sư của quý vị sẽ thuyết phục Quan Tòa giảm một số điều kiện quy định việc tạm thả quý vị. Cho

CRIMCODE 145, 497, 498, 803, 503

luật sư biết nếu những điều kiện đó sẽ cản trở công ăn việc làm hoặc ảnh hưởng đến nơi ăn chốn ở của quý vị. Quan Tòa có thể yêu cầu đặt tiền *bail* (thế chấp tại ngoại) trước khi thả quý vị (xem phần dưới).

Trong phần lớn những trường hợp, *Công Tố Viên* sẽ thuyết phục Quan Tòa nên giữ quý vị trong tù hoặc nếu có thả, phải có những điều kiện kèm theo. Công tố viên có thể xin tòa tạm hoãn phiên xử *tại ngoại hầu tra* tối đa ba ngày để thu thập thêm những điều cần thiết.

Tiền Thế Chấp Tại Ngoại

Tiền Thế Chấp Tại Ngoại (Bail) là số tiền đặt cọc đảm bảo sự có mặt của quý vị tại phiên xử. Số tiền đó có thể do quý vị, bạn bè hoặc gia đình đóng. Khi ra xử, người đóng tiền *bail* sẽ nhận lại số tiền đó.

Trong phiên xử tại ngoại, nếu Quan Tòa nhận định rằng cần phải có *tiền thế chấp* để đảm bảo quý vị không trốn tòa, hoặc nếu Công Tố Viên yêu cầu phải đóng tiền thế chấp, phiên xử tại ngoại có thể được dời lại tối đa là 3 ngày. Quý vị sẽ đợi trong tù cho đến ngày ra tòa xem Quan Tòa quyết định có cần đặt tiền thế chấp hay không.

Luật sư của quý vị có thể đề nghị tòa giảm tiền thế chấp. Tuy nhiên có được tại ngoại hay không còn tùy thuộc vào tiền án hình sự của quý vị hoặc chứng cứ của Công Tố Viên, tội danh truy tố, và những điều Quan Tòa biết về bản thân quý vị.

Nếu quan tòa chấp thuận cho quý vị được tại ngoại và có người đóng tiền thế chấp, quý vị sẽ được thả. Nếu quý vị trốn tòa sau khi được thả ra, số tiền thế chấp sẽ bị tòa trưng dụng. Người đặt cọc tiền thế chấp sẽ mất số tiền đó, và quý vị sẽ bị bắt.

CRIMCODE 515, 519

Người Bảo chứng

Quý vị có thể được tạm thả mà không phải đóng tiền thế chấp tại ngoại nếu có người bảo chứng. Người bảo chứng (surety), thông thường, là người sống cùng tỉnh bang, có công ăn việc làm và nơi ở ổn định. Họ có thể ra tòa, cam kết là quý vị sẽ ra tòa. Nếu quý vị trốn tòa, người đứng ra bảo chứng quý vị có thể bị truy tố.

Đôi khi quý vị phải có cả thế chấp và người bảo chứng để được tạm thả. Nếu tòa không chấp thuận quý vị tại ngoại, hoặc chấp thuận nhưng với điều kiện mà quý vị cho rằng quá nghiêm ngặt so với tội cáo buộc, quý vị có thể khiếu nại quyết định đó. Để khiếu nại, rất có thể quý vị phải cần luật sư.

Phiên Tòa Tái Xét việc Tạm Giam

Nếu không được tại ngoại và bị tạm giam cho đến ngày ra xử, quý vị sẽ được ra tòa để được tái xét lý do tại sao bị giam giữ quá lâu. Đối với những *tội tiểu hình*, nếu trong vòng 30 ngày tới mà phiên xử vẫn chưa tiến hành, quý vị sẽ được tái xét. Đối với những *tội đại hình* và nếu phiên xử vẫn chưa tiến hành trong vòng 90 ngày tới, quý vị sẽ được tái xét. Nếu bị truy tố những tội rất nghiêm trọng như phản quốc, giết người v.v..., quý vị có thể không được tái xét.

Chỉ Điểm Trong Tù và Cảnh Sát Chìm Đóng Giá Tù Nhân

Để moi tin, cảnh sát có thể cài người vào nhà giam giả làm tù nhân hoặc đóng giả người thường. Họ có thể ép người cùng giam hoặc những tù nhân khác ra làm chứng trong phiên tòa xử quý vị. Tránh trò chuyện với những người trong tù về những điều buộc tội cũng như quý vị có bị oan ức hay không.

CRIMCODE 515, 525

CHƯƠNG 11

Thiếu Niên và Luật Pháp

Trẻ em dưới 18 tuổi được hưởng nhiều quyền lợi và được luật pháp bảo vệ tốt hơn người lớn. Cảnh sát phải rất rõ ràng về quyền của các em và phải sử dụng ngôn ngữ đơn giản để các em hiểu.

Nếu rơi vào hoàn cảnh nguy hiểm hoặc bị đe dọa, các em gọi số 911. Nếu vụ việc của các em liên quan đến cảnh sát, hoặc các em ở trong tình cảnh không muốn cảnh sát trực tiếp nhúng tay, gọi *Helpline for Children* (Đường Dây Giúp Đỡ Trẻ Em) số 310-1234 (không cần mã số vùng, dành riêng cho B.C.)

Cũng như người lớn, các em có quyền giữ im lặng. Các em không bao giờ nên cảm thấy sợ cảnh sát vì hành vi hoặc lời nói của mình. Các em cũng có quyền biết rõ sự việc. Nếu không hiểu, các em cứ đặt câu hỏi.

Về phía mình, các em có thể cũng muốn kể cho cảnh sát nghe sự việc, tuy nhiên các em nên đợi cho đến khi luật sư đến. Luật sư sẽ giúp bảo vệ quyền lợi của các em. Cho cảnh sát hoặc Quan Tòa biết các em muốn nói chuyện với luật sư. Họ sẽ bố trí kiểm luật sư cho các em. Các em không cần phải xin *legal aid*, vì trẻ vị thành niên được luật sư miễn phí.

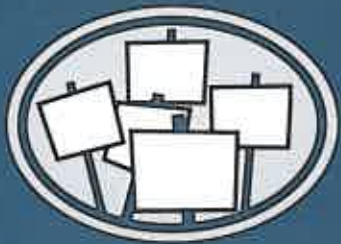
Cảnh sát sẽ liên lạc với cha mẹ các em trong thời gian sớm nhất. Nếu cha mẹ đi vắng, các em có thể cho cảnh sát tên người thân trong gia đình hoặc người bạn lớn tuổi đáng tin cậy thay mặt cha mẹ đến nhà tù. Ngoài luật sư ra, các em còn có quyền có một người lớn khác hiện diện. Nếu không có ai bảo vệ quyền của các em tại phiên tòa, vị Quan Tòa có thể tạm thay cha mẹ đóng vai trò người bảo hộ tại phiên tòa của các em.

Trẻ em thường không bị nhốt chung với người lớn. Các em bị nhốt riêng, hoặc tại một nơi dành riêng cho thiếu niên.

Giúp Trẻ Vị Thành Niên Trong Tòa

Hội *John Howard Society* có nhiều dịch vụ giúp các em và gia đình khi phải làm việc với luật pháp.

Xem *Youth Criminal Justice Act*

Không Hợp Tác và Phản Đối

Những người hoạt động dân quyền thường hay tham dự vào hành động “không hợp tác” với chính quyền. “Không hợp tác” là một hình thức chống đối có tính chất vi pháp. Điều khác biệt giữa *không hợp tác* và những hình thức phản đối khác là nó phạm pháp nhằm mục đích:

- Kêu gọi chính quyền và tổ chức thứ ba khác có hành động cụ thể hoặc chấm dứt hành động đó;
- cho thấy tính nghiêm trọng của vấn đề hiện tại đối với những người phản đối; hoặc
- tạo chú ý đến một vấn đề hoặc lý do nào.

Không hợp tác, nói tóm lại, là hành động phản đối không bạo lực đối với người hoặc tài sản. Những người hoạt động chấp nhận hậu quả để giúp dân chúng ý thức được vấn đề. Khi tham gia hành động đó, quý vị phải lường trước những vấn đề pháp lý, những điều không xảy ra như trong trường hợp bị bắt bình thường.

Chuẩn Bị Kế Hoạch

Liên lạc, tạo quan hệ với cảnh sát trước mọi cuộc biểu tình quan trọng là một việc làm có lợi. Nếu quý vị dự tính biểu tình, hoặc nếu có ai bị bắt, quen biết với cảnh sát có thể là nguồn thông tin hữu ích trước, trong khi và sau khi xảy ra sự việc.

Cảnh sát có xu hướng ngấm trao đổi thông tin, như thế trước khi hành động quý vị nên có quyết định đúng đắn khi tung ra nguồn tin nào. Nên cử một người đại diện của nhóm, cấp cho người đó một điện thoại di động để tiện liên lạc với cảnh sát khi cần.

Những người tổ chức nên đảm bảo cho những người tham gia biểu tình chống đối được chuẩn bị và huấn luyện kỹ để đối phó

những hậu quả có thể xảy ra, như hơi cay, ớt xít, và lao tù. Mặc dù tội biểu tình có thể được *tha bổng vô điều kiện* hoặc *có điều kiện* (điều 730 và 731), những người tham gia biểu tình cũng nên chuẩn bị kỹ, để phòng trước những hậu quả xã hội nếu mắc bản án hình sự.

Trước khi tham gia biểu tình, nên liên lạc với luật sư để được đại diện trong trường hợp bị bắt. Những người biểu tình có thể ghi số điện thoại luật sư hoặc số liên lạc khẩn vào cánh tay bằng mực khó xóa trong trường hợp bị bắt. Nhớ cho luật sư biết ý định và mục đích của cuộc biểu tình phản đối và dự tính kế hoạch đoàn kết trong ngục tù.

Những Tội Thông Thường

Biết trước những tội hình sự thông thường có thể giúp quý vị có sự chuẩn bị tốt hơn trong trường hợp bị bắt.

Những người hoạt động thường bị truy tố tội “*Phá Rối*” (Mischievous) (điều 430). Nếu cần, cảnh sát có thể ban hành “*luật chống bạo loạn*” (riot act) trong Hình Luật (điều 67 và 68), và ra thông báo yêu cầu mọi người giải tán trong vòng nửa tiếng, nếu không sẽ bị bắt.

Bị bắt giữ theo điều luật “*Gây Rối Trật Tự*” (Breach of the Peace) (điều 31) (xem chi tiết trang 15) là một mối rủi ro đáng kể đối với những người hoạt động. Cảnh sát có thể áp dụng điều luật *Gây Rối Trật Tự* để bắt giữ những người hoạt động nhằm ngăn chặn bạo động đối với người hoặc tài sản mà họ cho rằng có khả năng xảy ra.

Ngoài những tội hình sự thông thường ra, Quan Tòa có thể ra án lệnh bắt những người biểu tình bồi thường những thiệt hại tài sản do họ gây ra.

CRIMCODE 730, 731, 430, 67, 68, 31

Ghi Nhận Chứng Cứ

Quay video cảnh sát và những người chống đối trong các cuộc biểu tình là điều nên làm. Tuy nhiên phải thận trọng vì những thước phim không do các cơ quan truyền thông chính thức quay có khả năng sẽ bị cảnh sát tịch thu để làm chứng cứ. Cảnh sát thậm chí còn thu giữ phim trong máy quay và như thế tịch thu luôn cả máy quay.

Nên ghi lại số phù hiệu hoặc tên các cảnh sát viên có những hành vi đáng ngờ. Theo nguyên tắc, cảnh sát phải cho biết danh tánh nếu được hỏi. Quý vị có thể làm đơn khiếu nại, nếu họ từ chối.

Cảnh Sát Chụp Hình và Quay Video

Cảnh sát thường hay quay phim những cuộc biểu tình. Nếu yêu cầu, họ có thể cho quý vị xem những chứng cứ họ ghi lại. Nếu bị truy tố, quý vị sẽ có quyền xem phim hoặc những hình ảnh quý vị mà cảnh sát đã ghi lại.

Nếu cảnh sát không cho quý vị xem băng hoặc hình, quý vị có thể áp dụng điều luật *B.C. Freedom of Information and Protection of Privacy Act* (Tự Do Thông Tin và Bảo Mật Đời Tư) của tỉnh bang, yêu cầu họ phải cho quý vị xem những hình ảnh của quý vị mà cảnh sát thành phố đã quay hoặc chụp. Muốn tìm hiểu thêm, quý vị lên mạng, tại địa chỉ www.oipcbc.org hoặc gọi số 250-387-5629 (hoặc gọi Enquiry B.C. để được tra cứu miễn phí).

Theo *Privacy Act* (Đạo Luật Bảo Mật Đời Tư) của liên bang, quý vị có quyền được tra cứu những hình ảnh mà cảnh sát RCMP đã ghi lại. Nếu muốn áp dụng điều luật này để tra cứu thông tin, quý vị dùng những mẫu đơn có sẵn trên mạng internet, địa chỉ www.privcom.gc.ca, của *Federal Privacy Commissioner* (Cao Ủy Luật Bảo Mật Đời Tư Liên Bang) viết tắt là FPC. Muốn biết thêm chi tiết, gọi văn phòng FPC số 1-800-282-1376.

Không Để Cảnh Sát Thu Giữ Phim

Để tránh không cho cảnh sát tịch thu phim, những người quay phim đoàn biểu tình thường chuẩn bị phong bì có ghi địa chỉ và dán tem sẵn, và họ chỉ việc thả cuộn băng quay xong vào thùng thư.

Đoàn Kết Trong Ngục Tù

Khi một số đồng người bị bắt, những người tham gia tranh đấu có thể áp dụng chiến pháp “đoàn kết trong ngục tù.” Tuy sách này không phải là diễn đàn tranh luận về những hành động đó, nhưng cũng xin đóng góp một vài mẹo quan trọng.

- Lả người để mặc lời kéo khi bị bắt không được coi là hành động “chống cự.”
- Từ chối khai tên họ hoặc địa chỉ thường hay được thực hiện trong chiến pháp “đoàn kết trong ngục tù”. Nếu từ chối khai sau khi bị bắt, quý vị có nguy cơ bị truy tố thêm những tội danh khác hoặc phải ngồi tù lâu hơn trong lúc cảnh sát đang đang tìm mọi cách tra hỏi tên họ quý vị hoặc đang thương lượng với người đại diện nhóm.
- Khi bị bắt, cần chú ý đến những người bạn hoạt động đồng cảnh, những người dễ thành mục tiêu tấn công như: giới đồng tính luyến ái, ái nam ái nữ, chuyển giới tính, những người da màu, trẻ em dưới 18 tuổi, di dân và những ai dễ bị cai ngục hoặc cảnh sát để ý hoặc quấy nhiễu.
- Tránh nói đến nguyên nhân bị bắt, vấn đề phạm tội cũng như việc bị bắt oan. Trong những trường hợp này, cảnh sát thường cài người làm nội gián trong đám tù nhân.

Civil Disobedience Handbook

The Environmental Law Centre (Trung Tâm Luật Môi Trường) thuộc đại học Victoria mới phát hành một cuốn sổ tay *Civil Disobedience Handbook* (Không Hợp Tác với Chính Quyền) rất tiện ích. Để xin sách, quý vị gọi số 250-721-8188 hoặc gửi e-mail cho elc@uvic.ca. Xem thêm sách *Protesters' Guide to the Law and Civil Disobedience in B.C.* do luật sư Leo McGrady viết trên www.cupe.bc.ca/pdfs/020308c.pdf

CRIMCODE 129

Luật Chống Khủng Bố

Vài Nét về Đạo Luật Chống Khủng Bố

Sau sự kiện ngày 11 tháng Chín, 2001, Chính Quyền Liên Bang đã ban hành luật “*anti-terrorist*” (chống khủng bố) rất nghiêm ngặt. Đạo luật đó chắc chắn sẽ ảnh hưởng nghiêm trọng đến quyền của quý vị nếu quý vị bị buộc vào tội đó. Những điều luật đó có đăng trên www.parl.gc.ca và bao gồm Bill C-36 (Dự Luật C-36 thuộc *Anti-Terrorism Act* (Đạo Luật Chống Khủng Bố) và Dự Luật C-17 thuộc *Public Safety Act* (Đạo Luật An Toàn Công Cộng[†]).

Luật chống khủng bố chỉ áp dụng trong trường hợp khẩn; tuy nhiên những người hoạt động dân quyền, di dân mới đến hoặc người tị nạn – đặc biệt những người đến từ các nước Ả-rập hoặc các nước mà phần lớn theo đạo Hồi Giáo – có thể bị cảnh sát hoặc cơ quan phản gián CSIS của Canada chú ý theo dõi.

Theo luật *Anti-Terrorism Act* (Chống Khủng Bố), có hai cách để nhận định kẻ khủng bố. Thứ nhất là kẻ ấy có hành vi khủng bố. Thứ hai là thành viên hoặc ủng hộ viên của các nhóm nằm trong danh sách các tổ chức khủng bố của chính phủ.

Hành vi khủng bố, trực tiếp hay gián tiếp, được thực hiện trong hoặc ngoài Canada, vì mục đích chính trị, tôn giáo hoặc ý thức hệ nhằm gây hoang mang trong dân chúng hoặc gây áp lực lên một chính quyền, một tổ chức buộc họ phải thực hiện một điều nhất định. Hành vi khủng bố phải chủ đích gây nguy hiểm cho sinh mạng, gây thiệt hại đến tính mạng hoặc gây thương tích nghiêm trọng, hủy hoại tài sản dẫn đến thương tích hoặc gây cản trở đến những dịch vụ thiết yếu trong cuộc sống (khác với do biểu tình hoặc đình công)

† Vào thời điểm phát hành, C-17 đã trong giai đoạn phê chuẩn tại Hạ Viện.

Chính phủ Canada đã và đang chính thức lập danh sách các tổ chức khủng bố. Để biết rõ về các nhóm nằm trong danh sách, quý vị có thể liên hệ với *Solicitor General of Canada* (Bộ Trưởng Tư Pháp Liên Bang Canada) trên địa chỉ website: www.sgc.gc.ca hoặc gọi số 613-990-9077.

Làm thành viên hoặc tiếp tay cho tổ chức khủng bố là phạm pháp. Ủng hộ tài chính hoặc hậu thuẫn cho chúng cũng là phạm pháp. Nếu quý vị giúp hoặc hậu thuẫn những nhóm này, quý vị có thể bị bắt. Những nhóm cứu trợ cho các tổ chức từ thiện trong các khu vực tranh chấp nên thận trọng không tiếp tay cho tổ chức khủng bố có tên trong danh sách.

Ảnh Hưởng của Đạo Luật Chống Khủng Bố

Nếu quý vị bị truy tố theo đạo luật chống khủng bố, quý vị sẽ nhận ra ngay. Một số những quyền mà bình thường vẫn được đảm bảo rất có thể bị cảnh sát gạt bỏ một cách hợp pháp.

Dù chưa có hành động trái phép, quý vị có thể bị cảnh sát bắt và giữ trong 24 tiếng nếu họ có lý do tin rằng quý vị sắp có hành vi khủng bố. Quý vị phải được đưa ra tòa trong vòng 24 tiếng, và nếu Quan Tòa tin rằng quý vị sắp có những hành vi khủng bố, quý vị có thể bị giữ tối đa 72 tiếng trước khi được thả ra với một số điều kiện. Những điều kiện đó bao gồm cụ thể những điều như hạn chế liên hệ với cá nhân nào, hạn chế việc đi lại hoặc làm một số việc.

Nếu cảnh sát nghi ngờ quý vị có nắm nguồn tin về một cuộc tấn công của quân khủng bố, họ có thể bắt giữ và buộc quý vị phải cung khai trước tòa – dù quý vị không trực tiếp tham gia. Quý vị sẽ có quyền được có luật sư đại diện, nhưng sẽ không có quyền giữ im lặng.

Xem *Anti-Terrorism Act*

Quyền của Quý Vị

Cho đến nay chưa một điều nào trong đạo luật chống khủng bố bị thách thức trước tòa vì đã vi phạm Quyền Hiến Pháp và Tự Do. Một số các điều luật có thể được sửa đổi hoặc hủy bỏ do phán quyết của tòa án.

CSIS

CSIS (Canadian Security Intelligence Service) là cơ quan phản gián và cũng là cơ quan tình báo chính của Canada. Phần lớn nguồn thông tin thu thập của họ là qua phỏng vấn. Quý vị có quyền khước từ phỏng vấn với CSIS. Nếu CSIS tiếp cận, quý vị có quyền từ chối tiếp chuyện. Quý vị có thể tham kiến luật sư về vấn đề này.

Nếu quyết định tiếp chuyện CSIS, nhớ thu bằng cuộc phỏng vấn để làm hồ sơ ghi lại những gì quý vị và nhân viên CSIS nói ra. Nên nhờ luật sư cùng có mặt trong cuộc phỏng vấn. Hỏi nhân viên

phỏng vấn “*Am I a suspect?*” (Tôi có phải là nghi can không) hoặc “*Why are you asking me these questions?*” (Tại sao quý vị hỏi tôi những câu hỏi này?)

Quý vị có thể chấm dứt cuộc phỏng vấn với CSIS bất cứ lúc nào. Cho họ biết là quý vị muốn chấm dứt cuộc phỏng vấn, rồi bỏ đi. Chỉ có Quan Tòa mới có quyền buộc quý vị trả lời trước tòa – cảnh sát hoặc CSIS không có quyền đó.

Nếu muốn khiếu nại những hành động của CSIS, quý vị trước hết phải làm đơn gửi lên giám đốc của CSIS. Nếu không được hồi âm hoặc không được giải đáp thỏa mãn, quý vị có thể gửi đơn lên *Security Intelligence Review Committee* (Ủy Ban Giám Định của Bộ An Ninh) viết tắt là SIRC. Ủy ban sẽ điều tra và báo cáo lên Bộ Trưởng Tư Pháp Canada cùng với những đề nghị cụ thể.

Muốn tìm hiểu về CSIS, quý vị có thể gọi SIRC tại số 613-990-8441. Đơn khiếu nại có thể gửi theo địa chỉ:

The Director
Canadian Security Intelligence Service
P.O. Box 9732, Station “T”
Ottawa, Ontario
K1A 4G4

Security Intelligence Review
Committee
P.O. Box 2430, Station “D”
Ottawa, Ontario
K1P 5W5
Fax: 613-990-5230

Xem *Canadian Security Intelligence Service Act*

Vấn Đề Ma Túy và Sự Nghèo Khó

Có những điều luật ảnh hưởng rất lớn đến người nghèo và người nghiện ngập. Những điều luật này đã nhắm vào họ một cách bất công. Phần này đề cập đến một số những điều luật đó.

Nghề Ăn Xin

Theo luật Canada, *panhandling* (ăn xin) là bất hợp pháp. Có những thành phố quy định giới hạn ăn xin theo từng khu vực cũng như cách thức ăn xin. Ví dụ, ở Vancouver quý vị có thể ăn xin, nhưng luật pháp cấm quý vị:

- ăn xin theo từng nhóm 3 người trở lên;
- nằm hoặc ngồi trên vỉa hè ăn xin;
- xin một người quá một lần;
- xin người ngồi trên xe; hoặc
- ăn xin cách nhà băng hoặc máy rút tiền 10 mét (33 feet)

Nếu quý vị cản trở người đi bộ trên vỉa hè hoặc dựa vào tường tòa nhà, cảnh sát được phép mời quý vị đi chỗ khác. Cảnh sát có thể áp dụng luật phạt vi cảnh hoặc điều luật thành phố giới hạn ăn xin ở Vancouver để gây khó khăn cho những người nghèo đi ăn xin.

Lảng Vảng

Loitering (lảng vảng) được xem như thường xuyên có mặt tại một nơi một cách vô cố. Mọi người dân đều có quyền ngồi trên ghế công viên, đi đứng trên bãi cỏ công viên hoặc trên đường phố. Nếu cảnh sát yêu cầu quý vị “*move along*” (rời bước), quý vị có quyền

hỏi lý do. Nên khôn khéo khi quyết định khẳng định quyền của mình tại nơi công cộng. Nếu quý vị ở trong công viên thành phố và từ chối không chịu rời bước, cảnh sát có thể chiếu theo điều luật của thành phố buộc quý vị tội *loitering* (lảng vảng), và có thể phạt tiền quý vị. Lảng vảng trên đường phố cũng phạm điều luật thành phố nếu quý vị cản trở hoặc chặn đường xe cộ hoặc người đi bộ.

Ngủ Ngoài Trời

Phần lớn những bãi biển hoặc công viên ở Vancouver do thành phố quản lý. Một số công viên khác như Iona Beach và Pacific Spirit, là công viên địa phương (regional park). Ở Vancouver, ngủ qua đêm tại các công viên, dù là của thành phố hay địa phương cũng không được. Quý vị có thể ngủ tại công viên địa phương nếu có giấy phép cắm trại.

Không có quy định cấm ngủ trong công viên ban ngày. Trong các công viên thành phố Vancouver, quy định cấm lảng vảng có thể được cảnh sát áp dụng để cấm nạn ngủ ngày trong công viên. Không có luật cấm lảng vảng trong công viên địa phương.

Vancouver và phần lớn các thành phố khác ở B.C. có điều luật cấm ngủ trên đường phố bằng cách cấm quý vị gây cản trở giao thông. Giao thông bao gồm xe cộ cũng như người qua lại.

Nếu ngủ trong khu vực tư nhân, quý vị có thể bị bảo vệ hoặc chủ nhân “mời” ra bằng vũ lực nếu cần thiết.

Luật pháp quy định cảnh sát, bảo vệ và dân chúng chỉ có thể

dùng vũ lực nếu thấy “hợp lý cần thiết” để thực thi luật pháp. Chẳng hạn, nếu cảnh sát thấy quý vị ngủ, họ không thể đá hoặc đánh đập để đánh thức quý vị.

Cảnh Sát Đánh Thức

Nếu cảnh sát quá nặng tay khi đánh thức quý vị, quý vị có thể làm đơn khiếu nại. Nhớ ghi số phù hiệu cảnh sát, ngày giờ và địa điểm nơi quý vị ngủ.

Xem Vancouver Street and Traffic Bylaw

Giới Bán Dâm

Thực ra luật pháp Canada không cấm bán dâm. Tuy nhiên có rất nhiều điều luật gây khó khăn cho việc mua bán dâm được an toàn và hợp pháp. Không phải vì là người bán dâm mà quý vị có ít quyền hơn những người khác.

Quý vị vẫn có quyền giữ im lặng nếu bị cảnh sát hỏi. Quý vị cũng có quyền không khai tên họ trừ phi bị bắt. Quý vị không phải cho phép cảnh sát chụp hình, cũng như cho cảnh sát lấy mẫu thử DNA (xem chi tiết trang 32). Cảnh sát không có quyền thu giữ bao cao su hoặc bất cứ đồ đạc hợp pháp nào khác trừ phi quý vị bị bắt.

Lảng vảng nơi khu vực hoạt động của các chị em có thể khiến cảnh sát có cơ giữ và hỏi quý vị. Quý vị không phải trả lời họ. Xem trang 17 liệt kê những trường hợp mà quý vị phải khai tên họ và địa chỉ cho cảnh sát.

Khám Vết Kim Chích

Cảnh sát có thể yêu cầu quý vị xắn tay áo để xem có chích ma túy như *heroin* không. Trừ phi bị bắt, quý vị không phải xắn tay áo cho cảnh sát xem.

Cùng lắm, khi quý vị bị *tạm giữ*, cảnh sát chỉ được phép khám khí giới bằng cách vỗ vào người lẫn soát bên ngoài và khám túi xách.

CRIMCODE 212

Trách Nhiệm Cảnh Sát

Có nhiều cách bày tỏ sự không đồng ý nếu quý vị nhận thấy cảnh sát có hành vi quấy. Mỗi cách đều có điểm hay hoặc điểm dở. Ra tòa thì tốn kém và mất nhiều thời gian, nhưng quý vị có thể được đền bù thương tích hoặc tổn thất khác. Làm đơn khiếu nại thì ít tốn kém, nhưng ít có khả năng được đền bù. Khiếu nại có thể dẫn đến việc người cảnh sát phạm lỗi bị truy tố hình sự hoặc bị kỷ luật.

Sử Dụng Tòa Án

Những Tội Hình Sự

Cảnh sát và nhân viên bảo vệ phải tuân theo luật pháp như mọi người dân bình thường. Nếu muốn khởi tố hình sự nhân viên bảo vệ, quý vị có thể gọi cảnh sát. Nếu muốn khởi tố hình sự cảnh sát, quý vị phải thuyết phục *Công Tố Viên* làm điều đó. Trong thủ tục này, quý vị sẽ cần luật sư giúp đỡ. Khiếu nại cảnh sát có thể dẫn đến truy tố hình sự.

Án Dân Sự

Quý vị có thể kiện cảnh sát đòi bồi thường vì đã gây thương tích về thể xác hoặc thiệt hại về tài sản. Những vụ kiện như vậy có thể rất tốn kém. Quý vị nên hỏi ý kiến luật sư để xem cách giải quyết đó thực sự có lợi hay không.

Thủ Tục Khiếu Nại

Trường hợp cảnh sát có hành vi quấy, làm đơn khiếu nại là cách rẻ và nhanh nhất. Tuy nhiên để giải quyết cũng tốn rất nhiều thời gian. Việc làm đơn khiếu nại có thể dẫn đến truy tố hình sự, đuổi việc, cho tạm nghỉ việc hoặc kỷ luật đối với người cảnh sát phạm lỗi đó. Hiếm khi cảnh sát đe dọa những người khiếu nại và làm như thế là hoàn toàn trái phép. Nếu bị cảnh sát đe dọa vì quý vị

đã làm đơn khiếu nại, gọi ngay BCCLA, văn phòng *Police Complaint Commissioner* (Cao Ủy Khiếu Nại Cảnh Sát), hoặc luật sư.

Viết thư khiếu nại ngay sau khi sự kiện còn mới. Cố gắng thành thật và chính xác kể lại sự việc, cả ngày giờ và địa điểm. Ghi cả số phù hiệu, hoặc tên của cảnh sát viên nếu quý vị biết. Nếu không biết, quý vị có thể mô tả hình dáng – nhân viên điều tra chắc sẽ tìm ra người đó. Cuối lá thư khiếu nại, quý vị có thể yêu cầu cảnh sát có hành động cụ thể đối với trường hợp đó.

Nhớ ghi địa chỉ và số điện thoại và giữ lại một bản sao của lá thư khi cần. Để tìm hiểu thêm về cách khiếu nại cảnh sát, liên lạc BCCLA và hỏi tài liệu hướng dẫn cách khiếu nại hoặc lên www.bccla.org để tra cứu tài liệu trên mạng internet.

Khiếu Nại Cảnh Sát Hoàng Gia (RCMP)

Gửi đơn khiếu nại cảnh sát RCMP tới:

The Commission for Public Complaints Against the RCMP
#102 – 7337 137th Street
Surrey, British Columbia
V3W 1A4

Tham Khảo Miễn Phí

Để tham khảo pháp lý miễn phí, quý vị liên lạc:

- Western Canada Society to Access Justice 604-482-3195
www.accessjustice.ca
- Pro Bono Law of B.C. 604-893-8932
Info@probononet.bc.ca
www.juricert.com/probono/bc/
- Lawyer Referral Service
604-687-3221 (miễn phí nửa giờ đầu)

Khiếu Nại Cảnh Sát Thành Phố ở B.C.

Đơn khiếu nại Sở Cảnh Sát Vancouver hoặc cảnh sát các thành phố khác ở B.C., xin gửi tới:

The Office of the Police Complaint Commissioner
#900 – 1111 Melville Street
Vancouver, British Columbia
V6E 3V6

Số Điện Thoại Quan Trọng

B.C. Civil Liberties Association	604-687-2919
Brydges Line (miễn phí trường hợp khẩn)	1-888-978-0050
Enquiry B.C.*	604-660-2421 or 1-800-663-7867
Information and Privacy Commissioner of B.C.	250-387-5629
John Howard Society	604-660-7459
Law Line (Legal Services Society)	604-408-2172 or 1-866-577-2525
Lawyer Referral Line	604-687-3221 or 1-800-663-1919
Legal Aid in Vancouver	604-601-6300
Liquor Control and Licensing Branch (Victoria)	250-387-1254
Mental Health Law Program	604-525-2615
MOSAIC Non-Profit Translation Services	604-254-0469
or	1-877-475-6777
Office of the Police Complaints Commissioner	604-660-2385
or	1-800-663-7867
Ombudsman (B.C. Provincial)	1-800-567-3247
Prisoner Legal Services	604-853-8712
Privacy Commissioner of Canada	1-800-282-1376
RCMP Police Complaints	604-501-4080 or 1-800-665-6878
Refugee Assistance	1-888-622-6337
Salvation Army Pro Bono Lawyer Program	604-299-3908
Security Intelligence Review Committee	613-990-8441
UBC Law Student Advice Program	604-822-5791
Vancouver Area Network of Drug Users	604-683-8595
Society to Access Justice (Pro Bono Lawyers)	604-482-3195

* Những số điện thoại đường xa của chính phủ có thể được miễn phí thông qua Enquiry B.C.

Từ Ngữ Pháp Lý Quan Trọng

- Absolute Discharge (Tha Bổng Tuyệt Đối)** – Quyết định của tòa án không ban hành án lệnh trừng phạt hoặc bản án hình sự đối với kẻ có tội vì lợi ích người đó và không đi ngược lại lợi ích xã hội.
- Appearance Notice (Giấy Báo Ra Tòa)** – Giấy do cảnh sát hoặc tòa án đưa, yêu cầu quý vị ra tòa theo ngày giờ quy định. Không ra tòa sẽ dẫn đến nhiều tội danh khác, và như thế quý vị sẽ không được tham dự chương trình *diversion programs*.
- Arrest (Bắt Giữ)** – Hành động của một người cầm giữ người kia ngoài ý muốn của người bị cầm giữ. Cảnh sát, nhân viên bảo vệ và dân chúng có thể bắt giữ người trong một số trường hợp.
- Bail (Tiền Thế Chấp Tại Ngoại)** – Số tiền quý vị, người nhà hoặc bạn bè bỏ ra đặt cọc hậu thuẫn cho lời hứa quý vị đã hứa sẽ có mặt tại phiên xử của mình.
- Breach of Peace (Gây Rối Trật Tự)** – Hành động gây rối có thể bị bắt. Hành động đó thường kèm theo hăm dọa dùng bạo lực. Gây rối không phải là một tội danh; cảnh sát phải thả người bị bắt ra sau khi bị bắt không lâu hoặc buộc người đó vào một tội khác.
- Car 87 (Xe 87)** – Xe cảnh sát có nhân viên y tế bệnh tâm thần – thường là y tá – đi cùng. Xe được sử dụng trong trường hợp khẩn liên quan đến bệnh nhân tâm thần.
- Civil Suit (Vụ Kiện Dân Sự)** – Vụ tố tụng nhằm mục đích đòi đền bù tổn thất do hành động sai quấy của phía bên kia gây ra.
- Conditional Discharge (Tha Bổng Có Điều Kiện)** – Khi tòa quyết định không ban hành án lệnh trừng phạt hoặc bản án hình sự đối với kẻ có tội vì lợi ích cho can phạm nhưng không đi ngược lại lợi ích xã hội, và những điều kiện ban ra đã được đáp ứng.
- Crown Counsel (Công Tố Viên)** – Vụ luật sư đại diện chính quyền truy tố bị cáo tại phiên tòa hình sự.
- Counsel – Luật sư.**
- CSIS – Cơ Quan Tình Báo Canada.**
- Defence Counsel (Luật Sư Bào Chữa)** – Luật sư đại diện bị cáo tại phiên tòa hình sự.
- Detention (Tạm Giữ)** – Tình trạng cảnh sát giữ lại để điều tra. Cảnh sát phải có lý do thật chính đáng để giữ người nhằm mục đích điều tra.
- Diversion Programs (Chương Trình Miễn Hình Phạt)** – Đây là chương trình dành cho những người lần đầu phạm tội, cho phép họ có cơ hội đền bù bằng cách làm việc cộng đồng, viết thư xin lỗi và thực hiện một số điều kiện để khỏi bị tù tội và mang bản án.
- DNA – cấu tử cơ bản của sự sống chứa đựng những yếu tố di truyền riêng của mỗi cá nhân. Kiểm chứng DNA có thể thực hiện qua xét nghiệm thành phần cơ thể như máu, tóc hoặc tinh dịch.**

DNA Testing (Xét Nghiệm DNA) – Phương pháp xét nghiệm nét di truyền và so sánh với DNA tại nơi xảy ra tội ác.

Dual Offence – xem *Hybrid Offence*.

Duty Counsel (Luật Sư Thường Trực Tòa) – Luật sư miễn phí thường trực tại toà giúp ấn định ngày ra tòa, đại diện nhận tội và đôi khi giúp điền đơn xin *legal aid* hoặc kiếm luật sư.

Hybrid Offence – Tội danh *Công Tố Viên* có thể lựa chọn tiến hành truy tố ở mức *tiểu hình* hay *đại hình*.

Indictable Offence (Tội Đại Hình) – Tội nghiêm trọng nhất. Giết người, ngộ sát và hành hung gây thương tích là những tội *đại hình*.

Justice of the Peace (Thẩm Phán Hòa Giải) – Nhân viên tòa án, đôi khi là luật sư, đảm nhiệm vai trò thẩm phán những phiên tòa cấp thấp, kể cả kỳ trát tòa.

Lawyer (Luật Sư) – Một người có chuyên môn về luật pháp được luật sư đoàn tỉnh bang chứng nhận. Còn được gọi là *Counsel*.

Legal Aid – Tiền do chính phủ bỏ ra để thuê luật sư cho quý vị.

Pat-Down Search (Lấn soát) – Bằng cách vỗ, nắn phía bên ngoài quần áo để khám khí giới.

Prosecutor – xem *Crown Counsel*.

Public Intoxication (Say Nơi Công Cộng) Tội say rượu hoặc say thuốc có thể bị bắt vì gây nguy hiểm cho bản thân hoặc người khác. Hoặc quý vị gây rối. Điều này phải xảy ra nơi nhiều người qua lại.

Reasonable Grounds (Cơ Sở Hợp Lý) – Lý do chính đáng để tin vào một điều gì. Sử dụng trong trường hợp cảnh sát có chứng cứ, không phải chỉ "linh cảm" hoặc nghi ngờ thôi, trước khi họ bắt hoặc khám quý vị.

Remand Centre – (Trại Tạm Giám) Nơi quý vị bị giam cho đến ngày ra xử nếu quan tòa quyết định không thả quý vị tại phiên *tòa tại ngoại hầu tra* hoặc quý vị không có tiền thế chấp để được tạm tha.

Show-Cause Hearing (Phiên Tòa Tại Ngoại Hầu Tra) – Phiên tòa nơi cảnh sát trình bày lý do giữ quý vị, và cũng là nơi ấn định ngày quý vị ra tòa. Nếu quý vị được tạm thả, Quan Tòa thường ban kèm theo một số điều kiện (cấm uống bia rượu, v.v...).

Special Provincial Constables (Cảnh Sát Đặc Nhiệm) – Đây là chức vụ khác với cảnh sát thường, mặc dù quyền lực không khác. Cảnh sát giao thông công cộng là ví dụ *Special Provincial Constables*. Thủ tục khiếu nại khác với cảnh sát thường.

Summary Offence (Tội Tiểu Hình) – Tội nhẹ nhất có mức phạt tối đa là 6 tháng tù và/ hoặc \$2000 tiền phạt.

Surety (Người Bảo Chứng) – Thường là người có công ăn việc làm và nơi ở trong tỉnh bang nơi vụ việc xảy ra, là người chịu đứng ra trước tòa, hứa bảo đảm quý vị đến ngày sẽ ra tòa.

Warrant (Trát Tòa) – Giấy tòa ra lệnh cảnh sát phải làm điều gì. Ngoài ra *trát* còn là lệnh khám nhà (*search warrant*) hoặc Trát Truy Nã (*arrest warrant*).

Ý Thức Quyền Bản Thân!

Nếu bị cảnh sát chặn lại:

- Quý vị có quyền hỏi: "Am I free to go?" (Tôi đi được chưa?)
- Nếu được, thì bỏ đi.
- Nếu không, hỏi họ "Am I under arrest?" (Phải tôi bị bắt không?). Nếu phải, xin cho biết lý do.

Nếu không bị bắt:

- Hỏi họ tại sao quý vị bị giữ lại (*detained*).
- Cảnh sát phải có lý do chính đáng để giữ quý vị. Họ phải cho quý vị biết nếu lý do không quá hiển nhiên

Nếu có lệnh bắt:

Cảnh sát cần phải chứng kiến quý vị phạm pháp, có trát truy nã, có cơ sở tin rằng quý vị rối loạn thần kinh hoặc có chứng cứ vững chắc tin rằng quý vị đã phạm pháp.

Nếu đã bị bắt:

Trừ tên họ và địa chỉ ra, KHÔNG KHAI gi hết. Xin nói chuyện với luật sư. Hỏi và ghi lại số phù hiệu và lý do quý vị bị bắt giữ.

Ý Thức Quyền Bản Thân!

Nếu bị cảnh sát chặn lại:

- Quý vị có quyền hỏi: "Am I free to go?" (Tôi đi được chưa?)
- Nếu được, thì bỏ đi.
- Nếu không, hỏi họ "Am I under arrest?" (Phải tôi bị bắt không?). Nếu phải, xin cho biết lý do.

Nếu không bị bắt:

- Hỏi họ tại sao quý vị bị giữ lại (*detained*).
- Cảnh sát phải có lý do chính đáng để giữ quý vị. Họ phải cho quý vị biết nếu lý do không quá hiển nhiên

Nếu có lệnh bắt:

Cảnh sát cần phải chứng kiến quý vị phạm pháp, có trát truy nã, có cơ sở tin rằng quý vị rối loạn thần kinh hoặc có chứng cứ vững chắc tin rằng quý vị đã phạm pháp.

Nếu đã bị bắt:

Trừ tên họ và địa chỉ ra, KHÔNG KHAI gi hết. Xin nói chuyện với luật sư. Hỏi và ghi lại số phù hiệu và lý do quý vị bị bắt giữ.

Ý Thức Quyền Bản Thân!

Nếu bị cảnh sát chặn lại:

- Quý vị có quyền hỏi: "Am I free to go?" (Tôi đi được chưa?)
- Nếu được, thì bỏ đi.
- Nếu không, hỏi họ "Am I under arrest?" (Phải tôi bị bắt không?). Nếu phải, xin cho biết lý do.

Nếu không bị bắt:

- Hỏi họ tại sao quý vị bị giữ lại (*detained*).
- Cảnh sát phải có lý do chính đáng để giữ quý vị. Họ phải cho quý vị biết nếu lý do không quá hiển nhiên

Nếu có lệnh bắt:

Cảnh sát cần phải chứng kiến quý vị phạm pháp, có trát truy nã, có cơ sở tin rằng quý vị rối loạn thần kinh hoặc có chứng cứ vững chắc tin rằng quý vị đã phạm pháp.

Nếu đã bị bắt:

Trừ tên họ và địa chỉ ra, KHÔNG KHAI gi hết. Xin nói chuyện với luật sư. Hỏi và ghi lại số phù hiệu và lý do quý vị bị bắt giữ.

Số Điện Thoại Quan Trọng

Lawyer Referral Line (Giới thiệu Luật Sư)	1-800-663-1919
Đường Giây Pháp Lý Dial-a-Law và Legal Aid	604-878-7400
Acess Justice (tham kiến luật pháp miễn phí)	604-878-7400
<i>Pro Bono</i> Law of B.C.	604-893-8932
UBC Law Student Legal Advice Program (Vancouver)	604-822-5791
UVic Legal Information Clinic (Victoria)	250-721-8158
Tổ Chức Dân Quyền B.C. (BCCLA)	604-687-2919
Muốn nói chuyện ngay với luật sư, gọi số:	1-888-978-0050

Số Điện Thoại Quan Trọng

Lawyer Referral Line (Giới thiệu Luật Sư)	1-800-663-1919
Đường Giây Pháp Lý Dial-a-Law và Legal Aid	604-878-7400
Acess Justice (tham kiến luật pháp miễn phí)	604-878-7400
<i>Pro Bono</i> Law of B.C.	604-893-8932
UBC Law Student Legal Advice Program (Vancouver)	604-822-5791
UVic Legal Information Clinic (Victoria)	250-721-8158
Tổ Chức Dân Quyền B.C. (BCCLA)	604-687-2919
Muốn nói chuyện ngay với luật sư, gọi số:	1-888-978-0050

Số Điện Thoại Quan Trọng

Lawyer Referral Line (Giới thiệu Luật Sư)	1-800-663-1919
Đường Giây Pháp Lý Dial-a-Law và Legal Aid	604-878-7400
Acess Justice (tham kiến luật pháp miễn phí)	604-878-7400
<i>Pro Bono</i> Law of B.C.	604-893-8932
UBC Law Student Legal Advice Program (Vancouver)	604-822-5791
UVic Legal Information Clinic (Victoria)	250-721-8158
Tổ Chức Dân Quyền B.C. (BCCLA)	604-687-2919
Muốn nói chuyện ngay với luật sư, gọi số:	1-888-978-0050